

Zásady Církve bratrské

Slovo k 1. vydání z roku 1976

Výroční konference Církve bratrské, která se konala v květnu 1973 ve Vsetíně – Jasence, zvolila komisi pro vyjádření zásad Církve bratrské. Komise pracovala v tomto složení: Bohuslav Beneš, Vladimír Betina, Ľudovít Fazekaš, Jaroslav Kubový a Josef Michal, až do jara 1975. Po společné práci komise na textu provedl konečnou redakci Josef Michal. Komise omezila šíři otázek na ty, které jsou pro Církev bratrskou podstatné a typické.

Slovo k 2. vydání v roce 1997

Rada Církve bratrské na žádost řady sborů a pracovníků církve vydává 2. vydání Zásad Církve bratrské. Přiznáváme se tímto novým vydáním k věroučným i prakticko-eklesiologickým důrazům naší církve z doby před více než dvaceti lety. Vážíme si tohoto vydání Zásad z roku 1976, zaměřených do konkrétní církevní praxe a tehdy v době předrevoluční publikační nouze našimi sbory rychle rozebraných. V textu byly uskutečněny pouze drobné úpravy podle současných gramatických pravidel a bylo uplatněno několik stylistických a terminologických úprav, např. sladění se zněním současného Řádu Církve bratrské. Jiným typem písma byl doplněn úvod, aby byla do něj zapracována poslední historie naší církevní jednoty. Doplněna byla také poslední 6. kapitola, která se týká vztahu k ostatním církvím, státu a společnosti a která z pochopitelných důvodů vydání v době totality byla deformována a omezena. Jako přílohu uvádíme důležité dokumenty života církve z posledního období. Jsou to: Stanovisko k některým aktuálním otázkám o Duchu svatém, Současné otázky účasti na svaté večeři Páně a Lausannský závazek, ke kterému se Církev bratrská přihlásila na brněnské konferenci v roce 1995. Redakční práci na textu provedl z pověření Rady CB Pavel Černý.

Toto 2. doplněné vydání Zásad Církve bratrské vydáváme s důvěrou, že společně s Ústavou a Řádem bude pomoci pro správu, vedení a život společenství sboru, přípravu ke křtu a členství v církvi a duchovní službu uvnitř církve i navenek. Protože na konci roku 1996 byl odvolán do nebeského domova kazatel a dlouholetý tajemník Rady CB Josef Michal, který byl také hlavním redaktorem minulého vydání, připomínáme tímto novým vydáním jeho památku a pilnou práci na Boží vinici.

Rada Církve bratrské, v lednovém aliančním týdnu modliteb 1997

Úvod

Zásady církve vždy úzce souvisí s jejími počátky a příčinami, které vedly k jejímu vzniku. Církev bratrská vznikla v druhé polovici 19. stol. z duchovního probuzení, které tehdejší evangelická reformovaná církev, k níž mělo hnutí nejbližší, nepodchytila. Z týchž příčin, pro které se v 15. stol. rozešla s husitskou církví Jednota bratrská, toužící po opravdové zbožnosti a kázni podle Písma svatého, zrodila se i naše církev. Proto se vděčně přihlásila k odkazu staré Jednoty a k probuzenecké zbožnosti, jež k nám pronikla zvláště misijní prací anglosaských probuzeneckých církví.

Probuzeneckou zbožnost považujeme za rozvinutí naší reformační tradice. Jednota bratrská byla ve své době jednou z církví, které dnes označujeme jako „probuzenecké,“ a její vývoj pokračoval tímto směrem. Proto Jan Amos Komenský cítil hlubokou vnitřní spřízněnost s novými proudy v anglické církvi, které našly svůj projev v knize biskupa L. Bayley „Practice of Piety“ (Praxis pietatis). Komenský s radostí přeložil tuto „přemilou pomocičku“ k duchovnímu vzdělání do češtiny. Tato knížka byla rozptýlenou Jednotou vysoko ceněna. Nepřekvapí proto, že poslední biskup Jednoty odkázal nejcennější dědictví své církve – historii Jednoty a její církevní řád – právě anglické církvi, s níž měla česká reformace od dob Viklefových živé spojení a o které Komenský soudil, že by mohla odkaz Jednoty nejlépe rozvinout. Komenský tak učinil v roce 1660, kdy po smrti Cromwellově presbyteriáni a independenti znovu těžce zápasí o náboženskou svobodu. Jim patřily zřejmě sympatie posledního bratrského biskupa. Nepovažujeme proto přijetí některých výsledků jejich zápasu, k nimž patří i naše kongregačně-presbyterní zřízení, za zradu naší reformační tradice. Naopak v tom vidíme dynamické dotažení vývoje, který byl v Jednotě bratrské násilně přerván Bílou horou. V této souvislosti je zajímavý názor Karafiátův, který napsal: „Kdyby stará církev Bratrská trvala podnes, bylať by důsledně zrušila biskupy a zavedla presbyterstva, a snad se i jmenovala reformovaná církev Bratrská.“ (Paměti V/314). My pak navíc nalézáme v independentismu, který navazuje na Viklefa a lollardy (tak blízké husitům!), uskutečnění mnoha myšlenek Petra Chelčického, které se Jednota marně snažila realizovat. To se podařilo teprve v příznivějších podmínkách v Anglii a v Americe, odkud se k nám tyto zásady vracejí v misijní službě anglosaského probuzenectví, které stálo u kolébky naší církve.

Popud k vzniku církve dalo dvoje probuzení. První vzniklo v šedesátých letech 19. stol. mezi katolickým obyvatelstvem na Hronovsku, působením obráceného katolíka Jana Balcara. Nepochopení reformované církve vedlo k založení prvního sboru Svobodné evangelické církve české v r. 1868 v Bystrém u Dobrušky. Jan Balcar se stal v roce 1870 jeho kazatelem. Druhé probuzení vzniklo úsilím reformovaného faráře Václava Šubrtu a prací misionářů American Boardu E.A. Adamse, A.W. Clarka a J. A. Schaufflera v sedmdesátých letech v Praze. I zde se služba misionářů, kteří přišli šířit evangelium do bigotního Rakousko-Uherska, setkala s odmítnutím reformovaného sboru i církevního vedení. Když padly pokusy živých farářů o reformu církve (Časlavské zřízení) a obrácených přibývalo, vynutila si situace v r. 1880 založení samostatného sboru. To znamenalo současně založení nové církve

se zřízením kongregačním. S ním souvisela nezávislost na státu i na tehdejší evangelické církvi. Svou příbuznost s reformovanou církví a současně svou odlišnost od ní vyjádřila přijetím jména Svobodná církev reformovaná. V r. 1891 se k ní připojila i bysterská svobodná církev a práce rychle rostla, takže koncem 19. stol. měla církev již 15 sborů s řadou kazatelských stanic. Vedení církve přecházelo stále více z rukou misionářů do rukou domácích bratří. V první světové válce (1914–18), kdy vliv misie byl zcela vyloučen, stala se církev plně samostatnou po stránce právní i hospodářské. S tímto vývojem souviselo i stále silnější přimknutí se k domácím reformačním tradicím, což ještě zesílilo po vytvoření Československé republiky, kdy v roce 1919 církev přijala nové jméno: Jednota československá. Ani v novém státě neustoupila církev od zásady odluky církve od státu a své hospodářské výdaje i platy kazatelů hradila výlučně ze svých prostředků.

Charakter církve výrazně poznamenaly některé vůdčí osobnosti. Byl to především vroucí svědek Pána Ježíše Alois Adlof (1861–1927), skladatel mnoha duchovních písní, autor řady duchovních, vzdělávacích knih, zakladatel Křesťanského spolku mladíků a neúnavný pastýř širokého srdce. Vedle něho vynikl jeho spolupracovník a pozdější nástupce ve vedení církve František Urbánek (1866–1948), bývalý reformovaný farář, vynikající pastýř, přítel nejchudších vrstev, organizátor žižkovského sboru a sirotčince ve Chvalech u Prahy a ve Svaljavě na Podkarpatské Ukrajině. Jeho vlivem se v církvi prosazovaly zdravé reformační zásady a kázeň, jak je zdůrazňoval farář Jan Karafiát. Karafiát, Urbánkův předchůdce na Hrubé Lhotě, svým vyhraněným konfesionalismem zůstal naší církvi vzdálen, ale svou zbožností jí byl blízký a patří vedle faráře Šubrtu k nepřímým jejím spolubudovatelům. Pomáhal jí navazovat na nejlepší dědictví bratrské reformace při otevřenosti ke všemu pozitivnímu v reformaci světové i v probuzení anglosaském, zvláště skotském. Jeho praktický zápas o čistý sbor a kázeň i jeho zásadní odmítání liberální teologie na církev silně působilo.

Na Slovensku vznikly první sbory v Prešově a v Bratislavě po založení republiky. Jednalo se též o získání probuzeneckých skupin, které se shromáždily hlavně kolem práce sester Royových ve Staré Turé. Cestu do naší církve našli tito bratři a sestry až po druhé světové válce. Obohacením církve bylo připojení sboru slovenských přesídlenců z Maďarska v Levicích.

Na Ostravsku byla práce zpestřena připojením tří sborů bývalých „Rozhodných křesťanů“ polské národnosti v Hrádku, Dolním Žukově a Horní Suché.

V roce 1949 byla církev novými zákony zrovnoprávněna s ostatními církvemi a náboženskými společnostmi a kazatelům byl přizán státní plat. Novou úpravou bylo vytvořeno 29 sborů, menší sbory se staly kazatelskými stanicemi. Vzhledem k tomu, že členové církve patřili ke třem národnostem a že veřejnosti na Slovensku a v polsky mluvících oblastech historické jméno církve začalo být nesrozumitelné, bylo v r. 1966 pozmeněno a nové označení církve je od té doby Církev bratrská. Po vzoru staré Jednoty chceme být otevřeni všem životním podnětům z kterékoli strany a zejména si chceme zachovat probuzenecký charakter, ve kterém vidíme „raison d'être“ – důvod k existenci naší církve. Tuto linii chtějí vyjadřovat i naše zásady.

Církev bratrská prožívala společně s rodinou křesťanských církví nesnadná 50. léta, která byla charakterizována přísným státním dohledem. Mnohé křesťanské aktivity přestaly být možné. Církev ztratila postupně svá diakonská zařízení, jako byly sirotčince ve Svaljavě, Velkém Bočkově (již v roce 1938 při roztržení republiky), ve Chvalech, domov pro starší generaci v Suchomastech, domov diakonek v Praze a další objekty pro církevní práci, včetně některých modliteben. Válkou jsme také byli odtrženi od svých misijních polí na Podkarpatské Rusi a v Chorvatsku. Bolestným zásahem bylo uzavření Biblického ústavu v Kutné Hoře, který se slibně rozvíjel a začínal připravovat budoucí kazatele a evangelisty. Církev pod výrazným vedením Františka Zdychynce (zemřel 1954) tehdy prožívala tlak a hrubé zásahy totalitního režimu. Od roku 1955 stál po dobu dvaceti nesnadných let v čele církve předseda Rady Bohuslav Beneš. Ještě v 60. letech byli někteří kazatelé odsouzeni a uvězněni kvůli službě evangelia a práci zvláště s mladými lidmi (Antonín Voříšek, Bohuslav Schneider, Jaroslav Polanský). Došlo i k věznění některých členů staršovstev sborů (např. Jaroslav Kvasnička, Pavel Kamp, Robert Chráska, Karel Kalvach, Jan Hušek, Samuel Kolman a na Slovensku skupina bratří kolem Ondreje Luptáka). Jiní pro svou službu a svědectví přišli o zaměstnání. Mnozí kazatelé a pracovníci sborů byli vystaveni velikému nátlaku a vyhrožování. Mnozí byli voláni na výslechy a jejich děti nesměly studovat. Po roce 1968 se situace značně uvolnila, ale v 70. a 80. letech došlo ještě znovu ke zřetelnému dalšímu tlaku na církev a jednotlivé věřící. Přes mnohé zastrašování ze strany státní zprávy nepřestala se nikdy konat více či méně veřejně práce s dětmi a s mládeží. Důsledkem bylo, že z Boží milosti se ze sborů neztratila mládež. Některé sbory prožily útlum a stagnaci, jiné naopak posílily svůj vliv a třeba i zvětšily svou členskou základnu. V tomto období se podařilo také postavit řadu nových modliteben a některé sborové domy přebudovat a opravit. I toto období mělo pro církev svůj hluboký smysl. Někteří lidé odešli, jiní dokonce kolaborovali, zradili a zapřeli. V určitém smyslu byly sbory pročištěny a prověřena byla jejich věrnost a obětavost. Řada křesťanů prožila, že následování Krista něco stojí a že církev nesmí žít „lacinou milostí“. Podle pomůcky vydané sekretariátem pro věci církevní ministerstva kultury v roce 1985 na pomoc politickým pracovníkům byla Církev bratrská diagnostikována jako: „...zkušený světonázorový protivník, jehož náboženský komplex je svou tradicí, dogmatickými základy, obřadní stránkou i organizačními strukturami pevně spjat se soudobým reformovaným protestantismem anglosaského typu.“ Poděkování za pomoc pro život v období totality je třeba vyjádřit i některým zahraničním církvím a misijním společnostem, které vyvíjely tlak na totalitní režimy Východní a Střední Evropy, monitorovaly situaci a dodržování občanských práv (např. Keston College). Zahraniční církve se také podle možností snažily tisknout Bible a křesťanskou literaturu a poskytovat vzdělání a teologickou literaturu kazatelům a pracovníkům církve.

Po revolučním roce 1989 se Církev bratrská začala znovu více vracet ke svému původnímu misijnímu zaměření. Postupně se začala obnovovat misijní práce na veřejnosti. Zároveň se také rozvíjí služba diakonská, vydavatelská a pastorační. Dochází též k založení Evangelikálního teologického semináře v Praze. Důležitým krokem se stává

rozdělení některých příliš rozlehlých sborů na menší celky a v další fázi i zakladání sborů nových. Naše vděčnost patří Pánu Bohu, který dovede žehnat v době politického útlaku i v době nově nabytých občanských svobod. Po rozdělení republiky v roce 1993 je vytvořena samostatná větev Církve bratrské na Slovensku se svým ústředím. Společnou dohodou je stanoveno, že obě části církve budou spolupracovat a že každé dva roky se setká konference delegátů z České i Slovenské republiky. Jen tato společná konference smí provádět změny ve Vyznání, Ústavě i Řádu Církve bratrské.

I. Na co navazujeme

Vyznáváme v Církvi bratrské, stejně jako jiné křesťanské církve, že věříme v jednu apoštolskou, svatou církev obecnou (KATHOLIKÉ EKKLÉSIA). Nepovažujeme tedy svoji církev za jediné správnou a dokonalou. Naopak, chceme se učit lepší poslušnosti a následování Pána Církve i od jiných církví, a to jak z jejich minulosti, tak i z přítomnosti. Kristova církev při všem rozdělení na denominace (Bratří říkali „jednoty“) je na světě jen jediná s jedinou Hlavou – Kristem. Tato církev je zástupcem poutníků, jde staletími kupředu vstříc svému Pánu. Zároveň se církev ohlíží zpět, k počátku, k jedinečnosti zjevení Kristova, ke kříži a k prázdnému hrobu, vylití Ducha svatého o letnicích v Jeruzalémě, k misijním počátkům. Díky tomu, že nám byla dochována Písma se zprávami o životě první církve, máme dnes možnost sledovat a měřit hloubku a opravdovost své víry a své služby.

Podobně jako jiné církevní jednoty i my usilujeme o plnost života z Boha, chceme být církví „bez poskvrny a vrásky.“ (Ef 5,27) Víme, že už první desetiletí apoštolské církve zplodila boj o čistotu učení i života, boj o věrnost Pánu církve. Ani jednota a jednomyslnost prvních křesťanských sborů nebyla něčím samozřejmým a provždy ustáleným – bylo třeba stále o ni usilovat a za ni prosit. Od prvopočátku se v církvi jevil napětí mezi dynamickou složkou (působení Ducha svatého v celé jeho rozmanitosti) a institucí (vnější strukturou). V církvi Boží se projevoval i lidský prvek, a to působení vnějších činitelů (myšlenkových, mocenských) i porušenost zvnitřku pro hříchy a pro nevěrnost křesťanských vyznavačů. Jak staletí přibývala, ukazovalo se napětí těchto složek stále silněji. Určitá období pak měla svá charakteristická pokušení a scestí. Pán však dával církvi zase znovu své Slovo a svého Ducha k obnovení, pročištění a ujasnění.

Uvědomujeme si, že jiní už šli před námi jako nositelé evangelia a že my jsme společenství poměrně mladé. Myslíme-li dnes na to, v čem navazujeme na minulost, vyniká nám především skutečnost, že první církev žila svědectvím o životě a oběti Spasitele Ježíše Krista. Mocné působení Ducha svatého provázelo činnost apoštolů, evangelistů a učitelů církve. Církev tehdy prožívala dobu růstu a pronikání do světa. Přitom byli první svědkové většinou lidé neučení, kteří byli ke službě vystrojeni Duchem svatým. Jejich vystupování bylo prosté, ale mocné. Místa ke shromažďování byla v domech nebo najatých sálech anebo prostě pod širým nebem. Výsledky svědectví apoštolů a svědků byly radostné. Lidé byli usvědčováni ze svých hříchů a ptali se, co mají dělat, aby nepropadli Božímu soudu. To bylo značně odlišné od učení židovských učitelů – rabínů. Toto nové svědectví a nové slyšení i nová bázeň před živým Bohem byly na počátku církve i později jasnou známkou působení Boží moci.

Vedle odkazu první církve přijímáme vděčně dědictví naší a světové reformace. Dnes je nám jasné, že pronikavější proudy naší české reformace neváhaly sáhnout po vzoru první církve. Nespokojily se s menšími a povrchními opravami, ale šly ke kořenům. Některé opravy byly učiněny s velkým rizikem, že jejich původci ponесou za trest znamení kacířů. Jednota bratrská hledala ve svých počátcích v různých částech východního světa lepší, méně porušenou církev po apoštolském vzoru. Hledala však marně. Musela se tedy odhodlat k odvážnému kroku budovat křesťanský sbor podle církve novozákonní a podobně si musela zvolit své služebníky Slova.

Husitská reformace začala mocným zvěstováním Boží pravdy, čtením Bible a rostoucí touhou posluchačů získat víc a víc z čistých pramenů evangelia Kristova. Reformace odkryla rozdíly a přídatky, které původní církev ani v učení ani v praxi neměla. Písmo svaté působilo jako zrcadlo. Způsob bohoslužeb se zjednodušil. Zazněla nová duchovní píseň.

Česká reformace vytvořila, obdobně jako první církev, teplejší porozumění lásky k potřebným lidem, k nemocným, trpícím, opuštěným. Zvláště naplnila sociální motiv evangelia revoluční průbojností.

Hlásíme se rádi k těm principům světové reformace, které vyzvedly opět biblickou pravdu, že jenom vírou je člověk spasen, ne pro své dobré skutky a zásluhy. Souhlasíme v tom s Martinem Lutherem a Janem Kalvínem, že taková víra osvobozuje člověka a naplňuje jeho srdce dosud nepoznanou radostí. Luther také zdůraznil, že z Boží strany jde o zásah milosti a slitování, na něž není nároku. Tato svobodná Boží milost se nás ujímá a nabízí nám plné a celé odpuštění i jistotu spasení.

Jednota bratrská hned na počátku dbala o opravdový křesťanský život svých údů, o závaznost zákona Kristova. Nejde jen o to, abychom se zbavili vědomí tíživé viny a rozveselili se v poznané svobodě, kterou nám Kristus daroval. Jde nutně také o to, abychom jako křesťané vzali na sebe zároveň závazek, ba jho (Mt 11,29n) následování Krista a oddali se jemu do služby. Proto Jednota konala nad svými členy laskavou, ale důslednou kázeň podle Božího Slova. Kázeň je služba údům církve k jejich sebepoznání a napravení, aby byli získáni zpět ze svého bloudění. Proto byl Jednotě bratří blízký Kalvínův důraz na kázeň.

Bratřím také velice záleželo na budování sborového obecnství (sborotvornost), kde má každý člen své místo a svou odpovědnost podle svěřených duchovních darů od Pána. Právě tato charismatická složka církve je v poslední době středem pozornosti křesťanských církví a potřebuje být znova studována a uplatněna.

Na začátku naší práce v druhé polovině 19. stol., byla velká většina našeho národa pod vlivem římsko-katolické církve a její zbožnosti, formované tehdejší dobou. Byla tu nejedna překážka pro misijní činnost evangelia. A přece i tehdy mnozí lidé hledali pramen živé vody Božího slova. Hlásily se i jiné proudy – národně probuzenecké, sociální a politické. Základní principy české reformace husitské i bratrské nebyly blíže známé a teprve postupem času a

hojným badatelským úsilím se zveřejňovalo, co skrývaly archivy. Teprve po r. 1918 bylo ve větší míře a volně popularizováno, co znamenalo 15. a 16. století v životě křesťanské církve u nás. Ukázalo se, že obnova církve v době reformace na celém území našeho dnešního státu měla sice různé místní podmínky, ale měla i mnoho společného.

Naše církev se od samých počátků utvářela podle zásad církví kongregačních. Nejde jen o zásadu, že v církvi jsou jednotlivé sbory samostatné a že rozhodují samy o svých věcech, ale uplatňuje se v nich zásada, že každý člen sboru má být schopen věci církve posuzovat a spolu s druhými členy o nich rozhodovat. Je tak uplatněn vliv celého shromáždění členů (odtud název: kongregační). Nejde jen o jakýsi demokratický princip v církvi, ale o to, aby každý člen byl veden k zralosti a spoluodpovědnosti za dílo evangelia. K tomu patřil i rys nezávislosti (independentismus) jako protest proti církvi konstantinovského dědictví (masové křesťanství a závislost na finanční podpoře ze strany státu – spojení „trůn a kříž“). Kongregační a probuzenecké církve se vesměs vyvíjely k odluce od státu. Přijímáme i hlavní zásady probuzeneckých církví. Především má činnost církve směřovat k probuzení svědomí každého jednotlivce, aby osobně přijal odpuštění vin a jistotu spasení skrze víru v Ježíše Krista. S tím souvisí i chápání církve jako společenství znovuzrozených lidí, dále pak misijní a svědecký úkol pro církev i pro každého člena. Církve je živý organismus, kde každý úd má svůj úkol. Jen mrtvé a nemocné údy nepracují. A konečně byl vždy v probuzeneckých církvích stavěn požadavek pevného základu z Písma svatého: Bible jako Slovo Boží je pro nás autoritou. Pochybovačný přístup k ní odmítáme, stejně jako teologii, která není biblicky založena a která nesměřuje ke Kristu. Radostně se hlásíme ke všem, kteří probuzenecké zásady znají a snaží se je ve svých církvích pěstovat.

Církve bratrská se zapojila i do spolupráce s moderním světovým evangelikálním hnutím, které navazuje na probuzenecké proudy uvnitř různých křesťanských církví. To bylo vyjádřeno i přijetím vlastního stručného Vyznání víry a článků Lausannského závazku na konferenci v Brně v roce 1995.

II. Základy učení

1. Písmo svaté

Církve bratrská ve svém vyznání z roku 1927 prohlásila: „Přijímáme slovo Boží za jediný a neomylný základ naší víry a našeho konání. Věříme, že Písmo Starého a Nového zákona bylo vnuknuto od Boha a že je jediným a pravým základem víry i života.“

Na tomto vyznání ani dnes nic neměníme. Bůh by nemohl být poznán, kdyby se nám byl osobně nezjevil. Jeho nejvnitřnější podstata by zůstala zakryta, kdyby se k nám osobně nesklonil. O jeho osobním zjevení slovem a nakonec v osobě jeho Syna Ježíše Krista spolehlivě a směrodatně mluví Písmo svaté. Je v něm uloženo vše, co potřebuje člověk, aby byl uveden v pravý poměr k Bohu. Slovo Boží je Boží promluvení v Ježíši Kristu, který je sám věčné Slovo, skrze něž Bůh definitivně promluvil k nám lidem, když předtím častokrát a rozličnými způsoby mluvil k otcům. (Žd 1,1) Toto živé slovo Boží se obrací skrze svědectví Písem k člověku a říká mu v moci a živé autoritě vždycky určité věci. Mluví mu o soudu a usvědčuje jej z jeho viny, přináší mu jistotu Boží odpouštějící lásky, formuje, ovládá a posvěcuje jeho celý život. Autorem Písma svatého je sám Bůh. Postupně pověřil jednotlivé pisatele, zmocnil je, svým Duchem je vyučil i vedl, aby zaznamenali jeho vůli i plány, dílo spasení lidstva dokonané v Ježíši Kristu. Písmo svaté tvoří velikou vnitřní jednotu ve svém bohatství, rozmanitosti a mnohotvárnosti. Ježíš Kristus je Slovo Boží v Bibli. Mnozí se ptají, zda je celá Bible Slovem Božím? Odpověď zní: Ano, vždyť mluví o tom, co je nám v Kristu darováno. Bůh však mluvil své slovo skrze lidská ústa. Pisatelé biblických knih jsou lidé. Ale Bůh skrze ně mluví své slovo. Jako člověk přišel Bůh na svět. Proto v Bibli je všechno Božím hlasem, ovšem se vším rušivým, co náleží k nedokonalosti pisatelů. Význam Bible je v tom, že Bůh k nám mluví skrze slovo svědectví obsažené ve Starém a Novém zákoně, i když nám neříká vše, co bychom ještě rádi věděli. Poznáváme z částky (1 K 13,12), ale to nám stačí, abychom věděli, co je třeba k našemu spasení. Vědeckého bádání o Bibli se nemusíme bát. Biblická věda je povolána, aby objasňovala otázky vzniku a lidského autorství jednotlivých biblických knih, zda jednotliví pisatelé biblických knih napsali všecko, co je pod jejich jménem dochováno a zda rozumíme. Biblická věda nám pomáhá pochopit smysl textu, tak jak byl určen tehdejšími lidmi a jak mu rozuměli. To je potom i předpokladem pro výklad a interpretaci biblického textu do současnosti. Podstatným posláním Bible je poselství o Bohu a řeč Boží k našemu svědomí. Proti tomu věda nemá a nemůže mít námitek.

Osobní vztah k Bibli. Církve bratrská očekává od svých členů vřelý a věrný osobní vztah k Písmu svatému. Věříme, že pravý užitek z Bible nastává tam, kde se čtenář samostatně vyrovnává s tím, co mu Bůh ve svém slově sděluje. Teprve tehdy, když se ptáme v modlitbě, co přečtený text říká nám osobně, smíme chápat a rozumět Božímu zákonu. Studium Písma není určeno k tomu, aby nasytilo jen náš rozum (2 Pt 1,20), ale aby duchovně ztvárňovalo celou naši osobnost. Bible je knihou k hojnému cvičení v pobožnosti, ale není určena k tomu, abychom v ní hledali pouze historii nebo církevní učení. Varujeme před snahou vkládat do Písma své názory a vynucovat si odpověď na své všetečné otázky.

Odmítáme snahu učinit z Bible jen lidský dokument, jako by byla jen jedním z mnoha náboženských spisů, i když nejvýznamnějším. Nemůžeme zbavovat Písmo jeho svaté božské autority a zplošťovat je. Usilujeme o takový vztah k Písmu, aby se nám působením Ducha svatého stalo živým Božím oslovením. Chceme je chápat tak, jak bylo chápáno za doby apoštolské a reformační, slyšet v něm Pána, který nás soudí, ale také zachraňuje. Chceme se dávat znovu a znovu uchopit biblickým poselstvím a ve víře i vděčnosti přijímat Boží pokyny pro cestu života. Svůj vztah k Písmu vyjadřujeme trojím způsobem:

1. Vyznáváme bez výhrad jeho pravost a spolehlivost na základě in- spirace Ducha svatého.
2. V Písmu poznáváme svoji naprostou ztracenost, ale také slavné Boží spasení.
3. Při slyšení nebo čtení Božího slova jsme vybízeni k rozhodnutí. Výsledek toho je naše jednání ve shodě s Boží vůlí nebo proti ní.

Mluví-li Bůh, vždy se něco děje, proto kdykoli se dostáváme do styku s Božím slovem, vstupuje k nám Bůh, mluví k nám, osobně nás oslovuje. Prorok Izaiáš z pověření Božího vyslovil rozhodující Boží slib: „Tak bude slovo mé, které vyjde z úst mých. Nenavrátil se ke mně prázdě, ale učiní to, což se mi líbí, a prospěšně to vykoná, k čemuž ho posílám.“ (Iz 55,11) Jde o trojí možnost rozhodnutí: 1. že slovo přijmu, 2. že je odmítnu, 3. že se postavím k němu lhostejně. Všecka taková rozhodnutí jsou závislá na naší vůli. Svatý Bůh se obrací svým slovem i Duchem k naší vůli. V posledním listu Bible je výzva: „Kdo chce, přijmi!“ (Zj 22,17) Jestli je naše vůle v souladu s Boží vůlí, teprve potom se něco v našem životě k slávě Boží skutečně stane.

2. Stvoření a zachování světa

„Věříme, že Bůh stvořil všechny věci pro sebe a že je řídí dle své nevyzpytatelné moudrosti, ale nikoho nezabavuje zodpovědností za jeho život.“ (Vyznání víry, 1927)

Ani na tomto článku víry Církev bratrská nic neměnila. V otázce stvoření a zachování světa se vždy hlásila o pozornost sama zvěst Písma, ale i zvědavý zájem, proč Bůh stvořil svět, jak jej stvořil a k čemu jej stvořil. Vyznání naší víry začíná biblickou větou: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi“. Přírodovědě se ponechává plné právo, aby se snažila nalézt odpověď na otázku, jak a kde vznikl svět. Křesťanu jde především o to, k čemu byl svět stvořen. Svět má svůj původ ve vůli Boží. „Ve víře chápeme, že Božím slovem byly založeny světy, takže to, na co hledíme, nevzniklo z viditelného.“ (Žd 11,3) Na samém počátku Bůh stvořil svět a mohl to učinit proto, že je všemohoucí. Jedná podle své svaté vůle, ničím neomezené, a jedná tak, aby jeho dokonalé plány byly splněny. Stvoření podle svědectví Písma se nestalo v okamžiku. Písmo upozorňuje na postupnost stvoření.

Svět vyšel z rukou Božích dobrý a utěšený. Je naprosto závislý na svém Stvořiteli. Byl stvořen k Boží slávě a z ničeho. Cíl světa není ve světě samém, ale jeho posláním je, aby se v něm uplatnily plány Boží. Svět byl stvořen, aby Bůh v něm skrze Krista panoval. Stvoření světa se nestalo z nutnosti, ale z nejsvobodnější vůle Boží.

Stvořitelovým přáním bylo, aby lidé stvoření k obrazu a podobnosti Božímu byli živi v lásce, svobodě, spravedlnosti a svatosti. Mezi Stvořitelem a stvořením měl být vztah důvěry a ze strany člověka vztah srdečné oddanosti a poslušnosti.

Vzácný mír mezi člověkem a Bohem byl porušen. Člověk jako stvoření Boží se svévolně rozhoduje pro to, co Bůh zakázal, před čím ho varoval a od čeho ho chtěl ochránit. Do dějin člověka vstoupil hřích. Nakupené lidské zlo se stalo zotročující mocí nad jednotlivci a celým lidským společenstvím. Člověk se zpronevřil svému Stvořiteli, hřichem potupil jeho čest, slávu, právo i milosrdenství. Hřích je příčinou soudu Božího nad námi. Kdybychom byli bez naděje, zbývalo by už jen zoufalství. Porušený člověk však v pravý čas dostal zaslíbení Boží. Pán Bůh ve své milosti slíbil člověku, že ho sám vysvobodí, že mu umožní cestu zpět. Jeho slovo soudu bylo i slovem milosti. Od věků bylo v Boží radě určeno, že sám Bůh sestoupí na svět, aby vzal na sebe naše hříchy a provinění, a že usmíří člověka se sebou. To se stalo v díle Ježíše Krista.

Bůh je Stvořitelem světa, ale i Stvořitelem naším přes všechny náš přirozený původ. (J 1,9) Protože stvořil svět z lásky, stvořil z lásky i nás. Pro křesťana má stvoření vždy přímý vztah k Ježíši Kristu. Nejde o minulost, ale o přítomnost a budoucnost. Jako vznikl svět ze svrchované tvůrčí moci Boží, právě tak má v ní důvod svého dalšího trvání. Stvořitel řídí a opatruje svět. Opatrování a řízení Boží povzbuzuje důvěru v Boží milostivou ochranu a pomoc a chrání nás před slepou vírou v náhodnost a nezměnitelný osud. Všecko na světě musí sloužit Božím cílům – i to, co se děje přímo proti vůli Boží. Nerozumíme všem záměrům Božím, ale smíme za vším poznávat Boží moudrost a lásku.

Prozřetelné řízení Boží neomezuje ani neruší svobodné rozhodování lidské. Pán Bůh dopouští sice nesvatá rozhodnutí a zlé činy, ale klade jim zároveň meze. Víra v moudré a dobrotivé řízení Boží se osvědčuje v naprosté odevzdanosti do vůle Boží. V našem životě není nic tak nepatrného, aby o tom náš Bůh nevěděl a aby mu to bylo lhostejné. Nic v našem životě není jen „soukromé“, osobní. Vše je zjevné před Bohem.

Svět je pro nás velikým neproniknutelným tajemstvím. Tážeme se, proč se to a ono děje, jaký to má smysl, kde je cíl. Poněvadž to často nevíme, býváme zmateni. Existuje světový plán, podle něhož je svět řízen. Co se nám zdá zmatkem a chaosem, to je u Stvořitele světa spořádáno. Co nazýváme náhodou, je u něho určeno od věčnosti, předem promyšleno a všemohoucně provedeno. Mnoho tedy znamená jistota: On kraluje a vše dobře řídí. Tento předivný Stvořitel chce mít naše srdce. Povolává nás v Kristu Ježíši ke spasení. Jen poslušností můžeme pochopit něco z Božího plánu. Teprve v radostném slyšení Božího hlasu jsme naplněni jistotou, že nejsme zapomenuti ani ztraceni, že se nad námi Bůh v Kristu smiloval, odpustil nám hříchy a že nám dává vše, co potřebuje duše i tělo.

3. Ježíš Kristus

„Věříme, že se Ježíš Kristus, Syn Boží, druhá osoba v božství vtělil a že svým nevinným utrpením a smrtí učinil zadost za hříchy světa a že všichni, kteří v něho věří, docházejí odpuštění hříchů a ospravedlnění na základě tohoto zadostiučinění, bez vlastní zásluhy.“ (Vyznání víry 1927)

Úmysl Boží byl, aby lidé byli vysvobozeni ze zhoubné moci hříchu a stali se účastníky království Božího. K uskutečnění tohoto úmyslu směřoval dějinný vývoj lidstva i postup Božího zjevení. Když nastala plnost času, poslal Bůh svého Syna a Jan, předchůdce Kristův, pobízel současníky, aby činili pokání, neboť se přiblížilo království nebeské. (Mt 3,1n)

Podle svědectví Písma byl Pán Ježíš pravým a dokonalým člověkem. Byl podle těla synem Davidovým a Abrahamovým. Byl podroben zákonu lidského vývoje a nesnadnostem života: hladu, žízni, únavě, bolesti. Nebyl ani on ušetřen lidských pokušení, ale zůstal přitom bez hříchu. Byl člověkem, jak ho chce mít Bůh. Jako druhý Adam je současně Ježíš počátkem nového lidstva, pro všechny nás vzorem dokonalosti a vzorem svatosti. Titul Syn člověka vystihuje jeho skryté mesiášství a zároveň jeho ponížené lidství.

Podle svědectví Písem je Ježíš obrazem Boha neviditelného (Ko 1,15), člověkem, v němž přebývá všechna plnost božství tělesně. (Ko 2,9) Ve vědomí své božské autority Ježíš odpouští hříchy, vydává sebe samého za příklad tichosti a pokory. (Mt 11,29) Vyšel od Otce a k Otci jde. Název Syn Boží vyjadřuje jeho božství. V Kristu se slučuje dvojitá přirozenost. Všeobecné církevní sněmy vynaložily na to mnoho úsilí, aby objasnily poměr Ježíšův k nebeskému Otci a vzájemný vztah mezi jeho lidstvím a božstvím. Chtěli předejít bludu, aby nebyl vydáván buď za zdánlivého Boha nebo jen za zdánlivého člověka. Neutěšené byly i vášnivé zápasy o božství Kristovo v lůně křesťanské církve. Jedněm bránil rozum věřit, jiným jejich víra a duchovní zkušenost v obecnství s Kristem bránila nevěřit. Božství Kristovo se vysvětlí, jakmile se postavíme na stanovisko Písma svatého a přijmeme jeho svědectví. Z vlastní zkušenosti pak o něm vyznáváme, že je naším Pánem a Bohem.

Aby vykonal dílo spasení, musil se Syn Boží ponížit. Vírou přijímáme tajemství, že „se počal z Ducha svatého a narodil se z Marie Panny“. Jeho vtělením nastává stav jeho ponížení. Tím právě zmařil sebe samého a přijal způsob služebníka, ponížil se a opustil slávu, kterou měl od věčnosti u Otce. (Fp 2,7) Nepřestal mít božský způsob. Kdykoli bylo třeba, mohl zjevit svou slávu. K spasení člověka bylo však třeba jít cestou poslušnosti, utrpení a smrti a potlačit v sobě božské znaky a přijmout způsob lidský. Jeho vtělení se stalo rouškou, která přikryla jeho božskost. Zůstal nepoznán bez podoby a krásy. (Iz 53,2) Jeho život od vtělení až do pohřbu obsahuje jeho stav ponížení. Otec věčnosti se stal dítětem v plnosti času (Iz 9,6), podřídil se zákonům stvoření i způsobu dětství, závislosti na službě matky, a přece zůstal Bohem a Pánem, který v určitých okamžicích zjevil svou skrytou slávu. Jeho zmrtvýchvstáním nastává stav jeho povýšení a oslavení. Smířící smrt Pána Ježíše je tajemstvím víry. Sám Spasitel v ní viděl „mzdu na vykoupení za mnohé“ (Mk 10,45) a základ výzvy k pokání na odpuštění hříchů. (L 24,47) Starozákonní rituál při obětech za hřích a nařízení hodů beránka (Ex 12) vysvětlují smysl smrti Ježíšovy. Pro tuto smrt odpouští Bůh všechnu vinu každému věřícímu, ale ne tak, že by milost Boží tímto způsobem byla donucena odpustit. Smrt Pána Ježíše je nutným předpokladem milosti Boží odpouštějící hřích. Tak je zachována věčně platná spravedlnost a svatost Boží, právě tak jako i láskyplné slitování, které je v jistém smyslu slova vyšší spravedlností. Právem je Pán Ježíš nazýván smírcem a beránkem snímajícím hřích světa. (J 1,29) Je vykupitelem z otroctví hříchu.

Zmrtvýchvstání Pána Ježíše je ověřeno svědectvím Písma svatého. O něm svědčí souhlasně evangelia, svatodušní kázání apoštolů i sama existence křesťanské církve. Musilo být prokázáno, že Spasitel je silnější než hřích a smrt. Zvěst o Ježíšovi, který vyšel jako vítěz z hrobu, vždycky budila mnohé pochybnosti. Překvapuje nás, jak mnohé bylo pochybování o vzkříšení Kristově i u současníků Ježíšových. (Mt 28,17; 1 K 15,12) Víra ve vzkříšení Krista nebyla nikdy lehká ani samozřejmá. Jedni ji rozhodně a vášnivě zamítali a druhí ji pokládali za své jediné potěšení v životě i smrti, za ústřední fakt dějin Božích i lidských. Smrt přišla na svět jako důsledek hříchu. A tak, když Pán Ježíš odčinil hřích, přemohl i smrt. (1 K 15,54n) Víra v Krista, který vítězně vyšel z hrobu, znamená osvobození od strachu před smrtí, který člověka svírá. Skutečnost smrti dělá otazník nad naším životem, jeho cenou i jeho smyslem. Vzkříšený Pán nám však říká: „Já živ jsem, i vy živi budete.“ (J 14,19) „A kde jsem já, tu i můj služebník bude.“ (J 12,26)

Živý Spasitel je nám zárukou budoucího vzkříšení a věčného života, ale také příslibem nového života již na této zemi. On nejen za všechny naše hříchy dokonale zaplatil a nás ze vší moci ďáblovy vykoupil, ale on nám také dává srdce nové a ducha nového, abychom žili podle Božích přikázání. (Ef 4,24; 2 J 6) Dává nám svoji sílu k boji proti všemu zlému. Není-li pravda, že Ježíš Kristus vstal, pak nadarmo věříme, nadarmo kážeme a církev je na světě zbytečná. (1 K 15,14) Víra ve zmrtvýchvstání Kristovo předpokládá víru v jeho vtělení i v jeho smrti, v království Boží i v poslední soud. On to bude, který přijde soudit živé i mrtvé. Vstal z mrtvých Kristus! A že jednou viditelně přijde a uvede účastníky svého spasitelného díla tam, kde sám jest, a podřídí se tomu, který předtím podřídil mu všechno, a tak bude Bůh všechno ve všem. (1 K 15,24-28)

4. Duch svatý

„Věříme, že ti, kteří skrze Ducha svatého o svém hříchu a o zkáze svého srdce jsou přesvědčeni, želi toho a v Ježíše Krista věří, jsou mocí Ducha svatého znovuzrozeni. Duch svatý v nich usiluje o úplné obnovení srdce. Stávají se novým stvořením v Kristu a Duch svatý dílo posvěcení přivádí k plné dokonalosti. Věříme, že tak jako vyvolení byli před ustanovením světa v Kristu, tak jsou mocí Boží ostříhání skrze víru k spasení.“ (Vyznání víry 1927)

Dílo Pána Ježíše a jeho samého nelze si jinak přivlastnit než působením Ducha svatého. Duch svatý není jen mocí nebo projevem moci, ale je v Písmu zjeven jako božská osoba. Jeho božská přirozenost je dána jeho božskými vlastnostmi a božskými skutky. Je věčný, všemohoucí, všudypřítomný, vševedoucí. Je pramenem svatosti, posílá a vystrojuje Krista, proroky a apoštoly, rozdává dary. Má božskou velebnost a čest. Je zástupcem Kristovým a přivlastňuje nám to, co nám Pán Ježíš svým dílem získal. Plodí a udržuje život. Syn Boží nemohl zůstat trvale v těle na této zemi. Po skončení svého spasitelného díla vstoupil na nebesa a sedí po pravici Boží. Slíbil svým učedníkům, že jim pošle za sebe náhradu, Ducha svatého, který je nazýván Utěшитelem. Pán Ježíš vysoko cení Ducha svatého – Utěšitele, když jej dokonce pokládá za dar cennější než svoji tělesnou přítomnost na tomto světě. (J 14,26; 16,7)

Duch svatý je pro nás nepostradatelný a nenahraditelný. Bez něho není víry a „bez víry nemožné jest líbiti se Bohu.“ (Žd 11,6) Pod vlivem a působením Ducha svatého se uskutečňuje znovuzrození člověka, jemuž předchází proměna mysli a živá víra v Boží milosrdenství, zjevené v Kristu. Přitom jde vždy o pokání a upřímnou víru. Pokání je bolestné sebezpoznaní hříšníka na základě Slova Božího. Nejde jen o zevní žalostné následky hříchu, ale o poznání vzpory proti Bohu. K pokání přistupuje upřímná víra, že nás Bůh v Kristu ospravedlnil a že nás přijal do společnosti svých dětí. Je to akt milosti, kterým je hříšník prohlášen za spravedlivého a přijat. Opuštění hříchů a ospravedlnění by bylo hrubým sebeklamem, kdyby nenásledovalo posvěcení. Není možné, aby někdo měl důvěrné duchovní obecnství s Kristem i s nebeským Otcem a nestaral se o to, aby rostl v Kristovu plnost. (Ef 3,19) Přizpůsobování se Božím záměrům bývá spojeno s vnitřními zápasy a s novou poslušností.

První a nejdůležitější změna je, že dříve neklidné, rozdvojené, vzpurné a zároveň malomyslné lidské srdce se uklidní. Nastává mír s Bohem. Když je vše dáno do pořádku s Bohem, nastává vždy vzápětí radost. Může být někdy tlumena, ale nemůže už zhasnout. Vzplane vždy znovu. To je působení Ducha svatého. Největším jeho plodem je láska, která je vrcholným zázrakem. V Duchu svatém se uskutečňuje slovo 2 K 5,17: „Kdo je v Kristu je nové stvoření. Co je staré pominulo, hle, je tu nové!“ Duch svatý jako duch lásky je duchem obecnství, duchem sboru Ježíšova, duchem, který osamocené vyvádí z jejich osamocenosti a vytváří z nich „jedno tělo“. Tak jako oheň lze poznat po světle a teple, tak ducha Božího poznáváme po obecnství. A jako oheň se šíří, tak se musí také šířit život probuzený Duchem svatým. Tak se rozšířily sbory Ježíše Krista a tak podpálila reformace v několika letech celou Evropu.

Duch svatý působí v životě věřících a v životě církve posvěcení. Uvádí věřícího člověka v užší spojení s Ježíšem Kristem, aby podle apoštolského svědectví byl Ježíšův život stále plněji zjevován na našem smrtelném těle. (2 K 4,11) Jen Duch svatý činí věřící schopnými toho, aby se ozdobovali ozdobou svatosti a ovocem víry a pokorného následování Krista. Posvěcení, které působí Duch svatý, obsahuje všechno bohatství života z Boha, vzrůst a vývin směřující k zralosti, k poznání i k nesení ovoce, aby slaven byl Bůh. Při posvěcení jde o to, aby věřící v tom stavu, do něhož ospravedlněním vstoupil, i dále zůstával a přitom byl povolný Duchu svatému, aby tak byl proměňován v podobu Kristovu. Posvěcení patří k našemu vnitřnímu životu. Naše srdce, náklonnosti i vůle musí být odděleny od hříchu a posvěceny Bohu. Posvěcení dosáhne svého cíle až v den Ježíše Krista, až bude svlečeno tělo umrtvené pro hřích v něm přebývajícím a zjeví se vykoupení Kristovi jako ti, kteří byli posvěceni ve všem, jejichž celý duch, duše i tělo bez úrazu a poskvrny do příchodu našeho Pána Ježíše Krista bylo zachováno. (1 Te 5,23)

V souvislosti s učením o posvěcení se vynořuje otázka bezhříšnosti. Toto učení odmítáme. Člověk v oddanosti Bohu nemůže najednou vyřadit své tělo a svou povahu. Nejzávažnějším důvodem proti tomuto učení je, že se nedá podepřít Písmem v jeho celku. Věřící člověk může zhřešit stejně tak, jako může upadnout do ohně nebo do vody. Nezůstává však tam, ale snaží se, aby se co nejdříve dostal odtud. Není to jeho živel. Nehřeší-li věřící, pak to znamená, že nežije trvale ve hříchu. „Říkáme-li, že jsme bez hříchu, klameme sami sebe a pravda v nás není.“ (1 J 1,8) Věřící lidé, jsou-li probuzeni a obráceni, poznávají své „staré já – starého člověka“ jako toho, koho vydávají k odsouzení. Zločinnost starého člověka trvá dále a je stále nutné bdít. Nevyhneme se touhám lidské přirozenosti, které směřují proti Duchu Božímu. (Ga 5,17) Po celý život musíme počítat s živým tělem, třeba bylo na kříži. Bdělostí a chozením Duchem je možno odzbrojit tělesné žádosti již při jejich zrodu. Pádu lze ujít jen tak, že nedáme souhlas vlastní vůli a že se těsněji ve víře přidržíme Krista.

Duch svatý jako činitel posvěcení působí svobodně a nedá si nikým poroučet. Přichází jako dar a dar se udílí podle svobodné vůle dárce. Vítr kam chce, věje. (J 3,8) Ducha svatého si nikdo nevynutí ani nepřivolá. Duch svatý nám může být a bývá dán, a to tehdy a v takové míře, jak sám Pán Bůh ráčí. Jediná cesta, jak jej lze získat, je vytrvalá a pokorná prosba o Ducha svatého. Odvoláváme se při svých prosbách na vzácný slib svého Vykupitele a Pána: „Poněvadž tedy vy, jsouce zlí, umíte dobré dary dávatí dětem svým, čím více Otec váš nebeský dá Ducha svatého těm, kteří ho prosí.“ (Mt 7,11)

5. Církev – její znaky a podstata

„Věříme, že Pán Ježíš Kristus založil svou církev na tomto světě a že je povinností i právem všech věřících vstoupit ve svazek s některou její větví. Připojením k církvi vyznáváme svoji víru v Krista veřejně, přijímáme od Krista ustanovené svátosti křtu a večeře Páně a podle výzvy Písma svatého na příchod Pána Ježíše čekáme.“ (Vyznání víry 1927)

Církev je souhrn všech v Krista věřících a Duchem svatým v jeden organický celek spojených lidí. Jako víra sama je neviditelnou věcí srdce, právě tak je zevně neviditelné ohraničení církve jako duchovního obecnství lidí vykoupených a k životu věčnému povoláných. Neviditelnou hlavou tohoto duchovního společenství je Ježíš Kristus a jednotliví opravdoví vyznavači spasení jsou živými údý tohoto společenství. (1 K 12,12) Podle vnitřní podstaty se jeví církev Kristova jako jediná, svatá a obecná. Podle vnějšího viditelného svého zjevu je rozdělena na různé jednoty, které se od sebe liší různými důrazy v učení a správě. „Kristus miloval církev a vydal sebe samého za ni, aby ... si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, ale aby byla svatá a bezúhonná.“ (Ef 5,25-27)

Po seslání Ducha svatého na apoštoly začaly vznikat křesťanské sbory na této zemi. Každý takový sbor byl církví a žil svým vlastním životem. Teprve v pozdějších dobách se tvořila církevní organizace. Žádná pozemská církev nemůže o sobě tvrdit, že je svatou církví obecnou. Církev je ze světa povolána a shromážděná obec věřících, společnost svatých zrozených z Ducha svatého, který v nich přebývá a je sjednocuje v Kristu. Má v Písmu svatém různá označení: Tělo Kristovo, nevěsta Beránkova, chrám Boží, královské kněžstvo, sloup a utvrzení pravdy. (Zj 21,2; Ef 2,21; 1 Pt 2,1.9; 1 Tm 3,15) Církev Kristova je jedna, protože je jedno tělo jedné hlavy, jedna budova jednoho základu. Tuto jednotu není třeba postupně uskutečňovat. Je dána, ale je třeba ji zachovávat a plněji

poznávat. Církev je svatá, protože je oddělená, Duchem svatým posvěcená. Je obecná pro všechny národy a časy a apoštolská. Nový zákon neuznává, že by Ježíšův učedník mohl stát mimo církev. Jen v obecnství se sborem může Kristův člověk žít plnějším životem posvěcení. Novozákonní církev se ustavila již tehdy, když Pán Ježíš shromáždil kolem sebe první učedníky. Vznikla tedy již za Ježíšova života.

Církev bratrská přijala biblicky zdůvodněnou zásadu, že církev mají tvořit jen věřící učedníci Ježíše Krista, lidé obrácení, znovuzrození, vyznavači spasení Kristova a nikoli jiní. Obrácení je podmínkou členství v církvi. Církev podle svědectví Nového zákona má být shromážděním lidí, kteří jsou ujištěni milostí jim darovanou v Kristu Ježíši. K službě církve patří i konání kázně. Také Církev bratrská koná ve svých sborech biblickou kázeň. „Zhřeší-li bratr tvůj, jdi a pokárej ho ...!“ (Mt 18,15) Účelem kázně není jen trestat, ale učinit vše, aby byly odstraněny překážky duchovního života, aby byli duchovně ochuravělí údovně vedeni k pokání. V živé církvi se bratři a sestry vzájemně napomínají. Napomenutí je součástí kázně, a kdo by odvrátil hříšníka od jeho zlé cesty, zachrání duši od smrti. (Jk 5,20) V církvi Kristově jsou všichni věřící sobě rovni. Jeden je jejich Mistr Kristus a oni všichni jsou bratři a sestry. Každý má právo i povinnost být poslem a svědkem svého Pána a Spasitele. Není třeba žádných lidských prostředníků mezi člověkem a Bohem, kteří by stáli nad církví; uznáváme toliko pomocníky věřících a spoludělníky Boží, kteří podle povolání Božího a podle různosti svých darů (charismat) ve sborech slouží bratřím a sestrám u víře, a tak jméno Spasitele Boha oslavují.

V církvi Kristově má jeden úd cítit odpovědnost za druhého. To je základ obcování svatých. Nikdo nemá být individualistou ani sobcem. „Každý ať slouží druhým tím darem milosti, který přijal; tak budete dobrými správci milosti Boží v její rozmanitosti.“ (1 Pt 4,10) V duchovním životě platí zákon, že čím více žijeme pro sebe, tím více upadáme. Čím více se sdílíme v duchovních věcech, tím více rosteme. Vyznáváme, že jedině Duchu svatému náleží vláda v církvi. Kdekoli v církvi vládne někdo jiný, tam nemůže být pravá církev. Církev bratrská chce být věrná zásadám Písma a zůstat církví radostně poslušnou Božího Slova. Chce dbát na to, aby nebyla znetvořena bludy, nekázní a světáctvím. Není bez ne-dostatků a pokořujících omylů, ale usiluje o stále hlubší a plnější poznávání a činění Boží vůle. Chce být hlasatelkou a pěstounkou duchovního probuzení.

Církev bratrská má dvojí stupeň členství, o které se příslušníci po svém dobrovolném rozhodnutí osobně přihlásí u správy sboru. Za přípravné členy jsou přijímáni všichni žadatelé, kteří projevíli touhu vzdělávat se v pravdě evangelia Kristova a začlenit se do obecnství vyznavačů Ježíše Krista. Za plnoprávné členy bývají přijímáni jen ti, kteří veřejně vyznají odpuštění hříchů, jistotu spasení a víru v Boha a Pána Ježíše Krista jako svého osobního Spasitele, a ukazuje-li se při nich nový život z Boha. Totéž se žádá i od dětí církve. Plnoprávní členové se zavazují řídit se zásadami Písma svatého, pečovat o rozkvět církve, vést příkladný soukromý, rodinný i občanský život. Navštěvují pravidelně pobožnosti svého sboru, pěstují svůj osobní duchovní život, rozvíjejí bratrské obecnství s ostatními členy, pamatují na sborové potřeby a podrobují se církevní kázní.

III. Osobní život křesťana

1. Rozhodnutí víry a nový život

Křesťanem se člověk nerodí, nýbrž křesťanem se člověk stává – tehdy, když se pro Boha ve víře rozhodne. Dříve než se tak stane, musí Bůh člověka probudit ze spánku, „Probuď se ty, kdo spíš, a vstaň z mrtvých a zasvíti se tobě Kristus.“ (Ef 5,14) Pod spánkem se zde myslí stav, ve kterém o sobě nevíme, neuvažujeme a neumíme ani jednat, jak by bylo zapotřebí. Je to tak nebezpečné, jako kdyby zaspali vojáci na frontě, kde je právě nutné jasně vidět, uvažovat, bojovat. Kdo v tu chvíli spí, blíží se záhubě.

Dokud jsme ještě nevěřící, platí o nás, že nám „bůh tohoto světa oslepil mysl“ (2 K 4,4), takže v duchovních věcech nedovedeme správně uvažovat. U marnotratného syna (L 15) došlo ke zvláštnímu zatemnění mysli, takže si myslel, že pravý život pro něj nastane v cizině a bez otcovy kontroly. Přesvědčil se o opaku, a tak hladový a bez prostředků se rozhodl vrátit k otci jako kající.

Proto je počáteční známkou probuzení jistý druh zdravé úvahy. Je to vidět na čtyřech malomocných z 2 Kr 7. Dlouho si mysleli, že jim v těžké nouzi dají potravu obyvatelé obklíčeného Samaří. Potom však zpozorovali, že i tito obyvatelé nemají co jíst, a tak si řekli: „Nač tu sedíme? Abychom zemřeli?“ A proto se odhodlali k jednání. Vpadli do nepřátelského tábora a tam našli hojnost všeho.

Je to bída, ale je to tak, že obvykle pravý rozum dostáváme v těžkostech. Marnotratný syn musel ztroskotat v daleké cizině, až přišel na to, jak pomýlené byly jeho představy. Kolik ran bychom si ušetřili, kdybychom byli moudří! Ale někdy se ani neúspěchem nepoučíme.

V této situaci před Bohem se neobejdeme bez upřímného vyznání své viny. Vždyť člověk se nejenom mýlí, ale i proviní. Když Izraelci postavili truhlu smlouvy na onen pahrbek (1 S 7,1) a přitom v denním životě dále sloužili cizím bohům, byl to nejen omyl, ale i vina. Proto pak museli nejenom odstranit modly, ale i vyznat: „Zhřešili jsme proti Hospodinu.“ (1 S 7,6) To je snad nejtěžší věc v životě – některý člověk by raději zemřel, než by se přiznal k vině. A přece vyznání viny je nepochybnou známkou pravosti duchovního života. Nejednou je takový přerod doprovázen i rozbouřenými city a novým odhodláním. Ale konec hříchu u nás nezpůsobí povznesená nálada ani jenom rozhodnutí naší vůle, že už to vícekrát neuděláme, ale jenom vyznání hříchů. Co nevyznáme, vleče se za námi a nabývá nad námi moc. „Dobrymi předsevzetími je vydlážděná cesta do pekla“ všude tam, kde tomu nepředcházelo vyznání hříchů před Bohem a lidmi.

Ani při tom však nemůžeme zůstat. Víra přestává něco čekat od sebe a začne všechno čekat od Boha. V této důvěře v evangelium se víra projevuje nejzřetelněji. (Mk 1,15) V této počínající víře se rozhodujeme, že přes svoji

vinu důvěřujeme Božímu odpuštění; přes svou slabost spoléháme na Boží moc; přes svou nestálost počítáme s Boží věrností. Bez této radostné a důvěrné jistoty by se náš život stal pochmurný a přímo beznadějný.

Ani naše víra sama není základem všeho, ale Bůh sám a jeho slitování. Tím se trápí mnoho věřících. Když mají „silnou víru“, radují se. Když mají „malou víru“, jsou sklíčení. Prostě, dívají se stále na sebe. Ale biblická víra nehledí na sebe, ale k tomu, který je mocný a věrný. „Hleďte na vůdce a dokonavatele víry Ježíše.“ (Žd 12,2) Jenom tento pohled ke Kristu nám dá stálost. Jen Bůh je skála věků, ne my.

Bůh nás vytrhuje ze starého života, ale jeho cílem je to, abychom žili nový život podle Boha. A to nejprve znamená, že se musíme vzdát bezbožnosti, tj. všeho odporu vůči Bohu. (Tt 2,12) Tento odpor je u každého člověka projevem jeho staré přirozenosti. Chceme být jako Bůh a chceme rozhodnout sami, co je dobré a co zlé. (Gn 3,5) To nové a podstatné u věřícího člověka je to, že se vzdává této nedobré samostatnosti a že se podřizuje vládě Ježíše Krista – Pána. (Fp 2,11) Jen kdo takto Boha poslouchá, je opravdu zbožný.

Odpor proti Bohu vede člověk jako celek. Když se v Písmu mluví o tom, že naše tělo žádá proti Duchu (Ga 5,17), nemyslí se tím, že máme zlé tělo, které je proti Bohu, a dobrého ducha, který je pro Boha. Dělicí čára nerozděluje člověka na dvě poloviny, ale probíhá mezi svatým Bohem a odbojným člověkem, který se protiví Bohu ve svém těle i ve svém duchu.

„Tělo“ označuje v Novém zákoně celého člověka v jeho porušené přirozenosti (SARX): v jeho protibožském zaměření a sobecké vypočítavosti. Proto „skutky těla“ (Ga 5,19n; 1 K 6,9n aj.) jsou především takové činy, kterými místo Boha uctíváme modlu – modla je to, co je pro nás zárukou pomoci, štěstí, doufání. (Třeba i peníze – Ef 5,5.) Dokonce i dobré věci se nám mohou stát modlou, jestliže zaujmou místo Boha.

Skutky těla jsou dále i takové činy, které děláme na úkor druhého člověka. Povyšujeme se nad něj, užíváme proti němu násilí, využíváme jej zistně nebo pro rozkoš. V sociální oblasti je to například ve formě třídního útlaku, v sexuální oblasti je to zlé užívání těla partnerova bez lásky a zodpovědnosti apod. Svatě se chováme tak, když druhému působíme radost. Nemít ohled na druhého – to je jeden z nejtěžších hříchů.

Nový život je potom takový způsob života, kterým žil zde na zemi Pán Ježíš. On byl člověkem pro druhého. Jeho hlavním znakem je láska, která se vzdává sebe a přináší oběti, aby druhý žil. (Ga 5,22n) Takového postoje nejsme schopni sami ze sebe. Je to ovoce Ducha svatého, který v nás přebývá. Pán Ježíš nám v tom není jenom příkladem, ale zdrojem moci nově žít. Nejsme odkázáni na vlastní sílu, ale na Ducha svatého, kterého on zaslíbil a dává. (Ř 8,1)

Láska je měřítkem pravosti křesťanského života. Ten má přirozeně různé projevy. Jsou i různé dary, které Duch svatý dává. Láska však je vrchol všeho, a proto nesmí chybět v životě věřícího křesťana. „Po tom poznají všickni, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým.“ (J 13,35)

Jenom oběť vlastní osoby je ta živá, svatá a Bohu libá oběť. (Ř 12,1n) Jde o náš každodenní život. Kdo Bohu neslouží přes týden ve své tělesné a občanské práci, nemůže se nazývat duchovním člověkem. Nechceme být lidmi, kteří v neděli slouží Bohu a přes týden sobě.

Bůh si nechce jen vzít naše hříchy, ale chce náš očištěný život. Ve Starém zákoně po oběti za hřích následovala obyčejně oběť zápalná, která naznačovala, že právě náš očištěný život patří celý Bohu. (Lv 8,14.18) Bůh nám odpouští hřích pro oběť svého Syna. Je to nesmírný dar. Ale když pouze dar přijmeme a nedáme mu sebe, není naše spasení dokonáno.

K novému životu patří i to, abychom Pána Ježíše vyznávali také před lidmi. (Mt 10,32) To vede k důslednému svědeckému životu o moci Ježíše Krista.

2. Posvěcení

Jednota bratrská rozlišovala mezi svými členy tři stupně: počínající, prospívající a konající (k dokonalosti se nesoucí). Smyslem tohoto dělení bylo vést členy k duchovnímu růstu a k zápasu o svatý život. Podobně i my chceme usilovat ve svých sborech o posvěcení, které podle apoštola (1 Te 4,3) je Boží vůlí při nás.

Posvěcení nezáleží v tom, že někdo převyšuje druhé zbožností a ctnostmi, nýbrž v tom, že v jeho životě je přítomen Bůh pokoje, který svým Duchem posvěcuje naše myšlení i celé životy. (1 Te 5,23) Boží milost, kterou jsme přijali při obrácení v Pánu Ježíši, nepřináší jen odpuštění hříchů, ale také přítomnost Ducha svatého v našich životech, která láme při nás moc hříchu. (Ř 6,14) Posvěcení spočívá ve snaze poslouchat pokyny Ducha svatého, neuhašovat ho a nezarmucovat, ale naopak otvírat se co nejvíc jeho vlivu, abychom jím byli „naplněni“. Naše životy se mají stát nástroji, které tento velký Umělec, přes jejich porušenost, rozezvučí k Boží slávě.

Naplnění Duchem však nechápeme jako jednorázový akt Boží, nýbrž věříme, že musíme být opětovně naplňováni, kdykoliv se nám vytratí plnost víry. To platí jak o jednotlivcích, tak o sboru a církvi. (Ef 5,18; Sk 4,24nn) Svatost není tedy naší vlastní spravedlností, nýbrž dílem Ducha svatého, vyjádřeným ovocem Ducha. V našem posvěcení se naplňují vrcholná zaslíbení Starého zákona o proměně lidského srdce i života Duchem Božím. (Ez 11,19n; Jr 31,31nn; Jl 2,17n) Pán Ježíš při nás svým Duchem působí „spravedlost Zákona“, kterou nemohl Zákon pro naši porušenost uskutečnit. (Ř 8,3) Takto jsme v Kristu účastni naplnění Zákona, které spočívá především v lásce k Bohu i bližním. Ani my nemáme Zákon rušit, ale jako údy Kristova těla jej naplnit, při čemž jsme v Kristu dosáhli plnosti. (Ko 2,10)

Odpůrci posvěcení nám budou často vytýkat nové zákonictví. Posvěcení může vskutku budit dojem zákonického zápasu o vlastní spravedlnost; jeho východisko a směr je však zcela opačný. Apoštol po obrácení ještě horlivěji „podmaňoval tělo v službu“ a „ve všem byl zdrženlivý“ (1 K 9,24nn), a přece jeho život měl opačný směr než před obrácením. Farizeové žádali: Toto čiň, abys byl svatý. My však s apoštolem vyznáváme: „Snažně běžím, protože jsem uchvácen od Krista Ježíše.“ (Fp 3,12 Žilkův překlad)

Naše posvěcení začíná obrácením a znovuzrozením v Duchu svatém a pokračuje „chozením v Duchu“. Není křečovitým zápasem o vlastní spravedlnost, protože Kristus jako hlava církve je naší „spravedlností i posvěcením.“ (1 K 1,30) Duch svatý nás ujišťuje, že jsme plně vykoupeni z Božího soudu (Ř 8,1) a naplňuje nás pokojem a radostí. Vysvobozuje nás z moci zákona hříchu a smrti (Ř 8,2) a posiluje k radostnému činění vůle Boží. (Fp 4,13) V posvěcení jde o „spravedlnost v Duchu svatém“. Všecka chvála patří Bohu, ne nám. To vylučuje jakýkoliv kult svatých.

Posvěcení nechápeme jako statický stav, nýbrž jako dynamický růst, běh a život v Duchu svatém. Není to dokonalost, které dosahují jen výjimeční jedinci, nýbrž je to „normální život“ věřícího člověka, kdežto neposvěcený život je „nenormální“ a zarmucuje Ducha svatého. Nesouhlasíme s učením, že je na zemi možno dosáhnout bezhříšnosti. Věříme podle Písma (1 J 3,2), že dokonalí budeme až na věčnosti, kdy budeme podobni našemu Pánu.

Prakticky spočívá náš zápas o posvěcení předně v modlitebním životě, neboť Bůh dává svého Ducha těm, kteří ho prosí. (L 11,13; Sk 11,14) Modlíme se v soukromí i společně ve sboru. Jednou z forem modlitby je i duchovní píseň, která je důležitým prostředkem k pěstování duchovního života. (Ef 5,18nn) Proto zpíváme nejen ve společných shromážděních, ale i ve svých domovech. K modlitbě přistupuje i láska k slovu Pána Ježíše a k jeho příkázáním. (J 14,23; Ef 5,22nn) Posvěcení vyžaduje pilné čtení a naslouchání Božímu slovu doma i ve shromážděních. (Ko 3,16; 1 Te 2,13; 1 Pt 2,2; Jk 1,25)

Důležité však je také oddělit se od neposvěceného společenství a žádostí. Toto nám Pán církve připomíná i svátostmi. (1 K 5,9nn; 2 K 6,14nn; Sk 2,40) Odmítáme farizejské oddělování, kterým se člověk povyšuje nad druhé, nýbrž vidíme nutnost vnitřního oddělení se od světa, abychom se mu nepřizpůsobovali. (Ř 12,2; 1 J 2,15nn) Právě naše služba světu toto oddělení vyžaduje. Vzorem nám tu zůstane prvotní církev po vylití Ducha svatého a její způsob zbožnosti. (Sk 2,42-47)

Posvěcení je podstatnou částí našeho spasení, neboť evangelium není jen zvěstí o odpuštění hříchů, nýbrž i o vysvobození z jejich moci a následků. (Žd 12,14) Bez takového posvěcení nikdo neužije Pána.

S posvěcením souvisí boj proti pokušení, který je jakýmsi rubem zápasu o posvěcení. Proto apoštol po výzvě k životu v Duchu svatém v Ef 5 zařazuje hned napomenutí vyzývající k oblečení Boží zbroje v Ef 6,11nn, bez níž nemůžeme obstát proti ďábelským útokům. Od- díl v Ef 6,11nn je pro nás praktickým návodem jak bojovat proti pokušením. Zdůrazňuje nám, že nebojujeme jen proti svým sklónům, nýbrž proti mocnému knížeti temnot, který má ovšem spojence v našich žádostech. (Ef 6,12; Jk 1,14)

K úspěšnému boji proti pokušením si musíme především vyprošovat sílu z Ducha svatého. (Ef 6,10) Takto posilnění musíme obléci Boží výzbroj, k níž patří: Boží vysvobozující pravda, Kristova spravedlnost, pohotovost nést evangelium bližním, pevná víra a jistota spasení, meč slova Božího a všeliká modlitba. (Ef 6,13nn) Nejlepší obranou je i zde práce pro Boží království. Lenošení a nicnedělání vytváří příznivé podmínky pro pokušitele. (2 S 11,2nn) Proto žádáme od všech členů aktivní účast na díle evangelia. Selhání učedníků v Getsemane nám připomíná, že je třeba vytrvale bdít a prosit Boha: Neuveď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého! Z toho také plyne, že pokušení nesmíme podceňovat. Zvláště se musíme varovat toho, abychom sami pokušení lehkomyšlně nevyhledávali jako Samson. (Sd 16) To by bylo znamením nedostatku bázně Boží, který způsobuje, že Bůh odstupuje od člověka a ponechává ho v pokušení samotného. Zdůrazňujeme proto, že jsou místa a situace, ve kterých věřící člověk nemůže počítat s Boží pomocí a kde riskuje ztrátu Ducha svatého.

Podle 1 J 2,16 považujeme za nebezpečné hlavně trojí pokušení: žádost očí, žádost těla a pýchu. Kdo nedbá na výstrahy Ducha svatého a lehkomyšlně povoluje hříšným žádostem, může zcela ztratit Boží milost. (Žd 10, 26-29) Naproti tomu věříme, že ve zkouškách, které dopouští Bůh, smíme počítat s jeho pomocí, jestliže ji hledáme. (Jk 4, 7) I pokušení musí milujícím Boha posloužit k dobrému. Zpevňují a pročišťují naši víru a přispívají k našemu posvěcení. (Jk 1,2n; 1 Pt 1,6n) Jedině proto je Bůh na svůj lid dopouští a při tom bdí nad tím, abychom v pokorném vědomí své křehkosti nepřeceňovali své síly, vytrvale prosili o pomoc Ducha svatého a neodkládali Boží výzbroj. Pak bude náš boj vždy vítězný.

Posvěcení i vítězný boj s pokušením nejsou ovšem možné bez modlitby. Proto na ni klademe v naší církvi velký důraz. Modlitební život považujeme za důležité měřítko duchovního života našich členů i sborů.

V chápání modlitby vycházíme ze slova Pána Ježíše: „Takových Otec hledá, kteří se k němu modlí v Duchu a v pravdě.“ (J 4,23) Sám Bůh nás svým Duchem probouzí, abychom k němu volali jako děti k svému otci. (Ř 8,15) Proto také učil Pán Ježíš své učedníky modlitbě „Otče náš“, která je pro nás školou pravé modlitby. Modlit se k Otci je však možné jen „ve jménu Pána Ježíše“. To znamená, že vírou chápeme Otce, který se k nám sklonil jako Vysvoboditel v Kristu, jak potvrzuje jméno Ježíš. Pro modlitbu je také důležité, abychom „zůstávali v něm a jeho slovo zůstávalo v nás“. (J 15,17) Máme-li živé spojení s Pánem Ježíšem a je-li naše mysl Božím slovem usměrněna k cílům Božím, pak má naše modlitba zaslíbení, že bude vyslyšena. (1 J 5,14-15) Takové modlitby mají původ v nebi, odkud sestupují do našeho srdce, aby se znovu vrátily k Bohu a přinesly Boží vláhu zemi. V minulosti přinesly a přinášejí dosud probuzení z Ducha svatého. Takto nám Bůh umožňuje, abychom se i my svými modlitbami podíleli na jeho díle ve světě.

Pán Ježíš nás učí, že nemáme být v modlitbě mnohmluvní a že se máme zaměřovat nejprve na hledání království Božího. V modlitbě nejde nejprve o dary, nýbrž o to, abychom se přiblížili Dárci a aby jeho království v Duchu svatém se prolamovalo do našeho srdce. Proto Pán Ježíš nazývá modlitby tlučením na dveře a hledáním, které musí být trvalé. (L 11,5nn) Překážky, které musí vytrvalá modlitba překonat, nejsou v Bohu, nýbrž v nás. K Božímu království Otec rád přidává i vše ostatní a přímo nás vybízí, abychom prosili i za své zemské potřeby a záležitosti. (Mt 6,11nn; Fp 4,6) Ani pak nemáme však zapomínat na odpuštění hříchů a na ochranu před pokušením. Modlitba „Otče náš“ končí těmito prosbami a je nám v tom výbornou školou.

Písmo nám připomíná, že nemáme zapomínat na děkování a na pokorné prosby a přímlyvy. (1 Tm 2,1-3; Ř 10,1) V našich prosbách nemá chybět vyznávání hříchů, které přináší odpuštění a otvírá pro nás cestu Duchu svatému. (1 J 1,9) David takto veřejně vyznal svůj hřích (Ž 51) a Mojžíš s Nehemjášem vyznávali zástupně hřích Izraele a jejich modlitby přinášely lidu velké požehnání. Největším užitekem modlitby je vždy vanutí Ducha svatého. Podle slova Pána Ježíše (Mt 6,5) se máme modlit předně v soukromí a v samotě. Přesto Pán Ježíš učil učedníky, aby se spojovali k modlitebnému zápasu za jednu věc. (Mt 18,19-20; Sk 1,4,14) Proto žádáme od členů osobní modlitebný život, ale také zařazujeme modlitby do našich společných shromáždění a máme i zvláštní shromáždění modlitební. Zkušenosti ukazují, že tento způsob, který měla již první církev, přináší požehnání a obživení Božího díla. (Sk 4,31; Sk 13,2-3 aj.) Soukromé modlitby a aktivní účast při modlitbách sboru jsou důležitou pomocí v díle Božím, a proto ji čekáme od každého našeho člena. V modlitbách se již podílíme na Boží vládě na světě, na jeho slitování a soudech. (Zj 8,3nn) Proto budme v modlitbách vytrvalí. (Ř 12,12) Kde chybí modlitby, nedostává se i Ducha svatého.

3. Svědecký život

Příkaz Pána Ježíše: „Ale přijmete moc Ducha svatého, přicházejícího na vás a budete mi svědkové ...“ (Sk 1,8) ukládá všem znovuzrozeným dětem Božím svědecký úkol ve světě. Církev Kristova má kolektivně ve svém celku i individuálně v jednotlivých údech svědčit o Kristu, „který si nás zamiloval“ (Zj 1,5) a v němž se sklonila Boží láska i k celému světu. Naším úkolem je dosvědčovat světu, že přes svou porušenost neprestal být předmětem lásky Boží. (J 3,16) Tato láska má být patrna na životech znovuzrozených Božích dětí, které nežijí podle těla, ale podle Ducha. (Ř 8,1) To je základ a tajemství našeho svědeckého života.

Naše místo a poslání ve světě je určováno slovy našeho Pána: „Vy jste sůl země“ a „Vy jste světlo světa“. (Mt 5,13 a 14) Proto věřící člověk nemůže být lhostejný k potřebám světa, i když z Písma ví, že „svět ve zlém leží“. (1 J 5,19) Právě uprostřed světa, poznamenaném hříchem a jeho následky, jsme voláni k tomu, abychom „jako sůl“ zastavovali působení zla a vraceli původní chuť mezilidským vztahům a abychom jako „světlo světa“ svítili do tmy vši lidské bída. Toto poslání můžeme plnit jen tehdy, zachováme-li tři podmínky:

- 1) Když se sektářsky neoddelíme od světa
- 2) když s ním nesplyneme
- 3) když si udržíme nepřerušené spojení s Pánem Ježíšem.

Jde především o to, aby prostředí, ve kterém žijeme, cítilo z celého našeho způsobu života, že jsme přítomni a že působíme jako sůl. Musí se to projevovat především i naším svědomitým postojem k práci i odpočinku. Bible nás učí poctivě a věrně pracovat, ale i odpočívat a zachovat si svobodu k práci a jejím výsledkům. Zvláště i svěcení dne odpočinku – neděle patří vedle poctivé práce k našemu svědectví světu. Na práci se nesmíme dívat jako na bezduché břemeno a otroctví, nýbrž jako na službu druhým. Nemáme být zaměřeni jen k svému vlastnímu prospěchu, nýbrž i k dobru druhých a celé společnosti. (Ef 4,28) Proto také máme být vůči druhým lidem pozorní a prokazovat jim skutky lásky a milosrdenství.

Jako Kristovi lidé nezavrhneme kladné hodnoty, které se projevují v lidské kultuře, vědě, technice a ekonomii. Chceme naopak svým srdečným vztahem k pravým hodnotám přispět k tomu, aby lépe sloužily lidem. Zároveň však chceme bdít nad tím, aby přecenění a zneužití těchto hodnot neodcizovalo člověka Bohu a aby se tyto hodnoty nestaly samoučelnými. Chceme napomáhat zvláště k tomu, aby výsledky vědy a techniky neztratily svůj služební charakter a neobrátili se proti člověku.

Solí země chceme být i na poli světských institucí, bez nichž se moderní život neobejde. V odpovědnosti před Bohem chceme být prospěšní všude, kde nám Bůh otevírá pole působnosti. Platí to i o našem vztahu ke státu a k ostatním společenským institucím. Víra nás vede k tomu, abychom byli odpovědnými občany a platnými členy lidské společnosti.

Uvědomujeme si však, že přes všechnu dobrou snahu jsme plně závislí na trvalém spojení s Pánem, bez něhož nemůžeme nic učiniti. (J 15,5) Musíme zůstat v něm, abychom se světem nesplynuli a nestali se solí zmařenou. Jsme přece odlišni svým smýšlením o Božích věcech, svými názory na hřích, způsobem vyjadřování i konání poznání Boží vůle. (Ř 12,2) Církev je loď, která pluje po vodě, ale vody nesmí vniknout do ní.

Vedle tichého působení „solí země“ máme být však také „světlem světa“, aby Boží světlo zářilo do vši lidské tmy. Proto Bůh povolal nejprve nás samy „ze tmy do svého podivuhodného světla“ (1 Pt 2,9), aby nás učinil světlem. Bible říká, že lidé milují tmu, protože jejich skutky jsou zlé. (J 3,19) Věřící křesťan, který se svým životem liší od neobrácených lidí, odhaluje tmu ve světě. Ukazuje současně, že její příčinou je hřích a že jediné východisko je v Bohu – Spasiteli světa.

Naš svědecký život musí být viditelný jako „město na hoře ležící“ a jako „svíce postavená na svícen“. (Mt 5,14-15) Kdo by chtěl své světlo skrýt pod nádobu, aby je vítr světa nezhasil, vystavuje se naopak nebezpečí, že mu pod nádobou světlo zhasne. Kdo chce zachránit svůj život a podržet si ho jen pro sebe, ten ho ztrácí. Kdo naopak svůj život pro Krista ztrácí, ten si ho zachová. (Lk 17,33)

Boží slovo nás učí a zkušenost to potvrzuje, že k tomu, abychom svítili „jako světla ve světě“ (Fp 2,15), potřebujeme olej Ducha svatého a soustavné očišťování svého života v duchu ustavičného a skutečného pokání. Naším cílem musí být, abychom tak svítili, aby naše skutky a způsob našeho života přiváděly lidi k slavení našeho Otce, který je v nebesích. (Mt 5,16)

Ovšem chvála za život služby a světla nepatří nám. Naší povinností je, abychom lidem, kteří se ptají po pramenu našeho odlišného života, ukázali na spasení v Pánu Ježíši Kristu, které je dosažitelné všem a může změnit i jejich život. Máme vždy pokorně vyznávat, že i nás přijal Bůh ve svém Synu Pánu Ježíši na milost jako ztracené hříšníky,

odpustil nám všechny naše hříchy a dává nám sílu Ducha svatého k novému životu. Je to život naděje a jistoty věčného života s ním.

Do oblasti svědeckého života patří i důležitá oblast života manželského a rodinného.

Manželství ustanovil od počátku sám Bůh, když stvořil člověka jako muže a ženu. (Gn 1,27) Muž obdržel v ženě pomoc, která mu byla rovná (Gn 2,18; Ga 3,28), stala se doplněním jeho bytosti, a tak oba tvoří jeden celek. Spojení muže a ženy bylo a je dílem Božím. Muž „opustí otce a matku a připojí se k manželce své, a stanou se jedním tělem“ (Gn 2,24), tzn. opustí původní rodinné společenství, aby si založili nový domov, novou rodinu. Výraz „jedno tělo“ není jen pojmem biologickým, ale znamená i duševní i duchovní spojení na celý život. Muž je hlavou ženy, ale především ji má milovat tak, jako Kristus miloval církve a za ni se obětoval. (1 K 11,3; Ef 5,28) Žena má svého muže v úctě (Ef 5,33), ale stejně i ona svého muže má milovat.

Důležitým počátkem pro manželství je volba partnera. Písmo svaté připomíná, abychom hledali partnera stejně ve víře zaměřeného. (2 K 6,14; 1 K 7,39) Nejednou končí duchovně nerovné manželství vážnými rozpory, často vlnitostí u toho, kdo chtěl partnera získat, popřípadě i ztrátou víry. Pokud v době trvání manželství se jeden stal křesťanem, nevyžaduje Písmo, aby věřící opustil nevěřícího partnera. Naopak, nevěřící partner je nyní v oblasti působení svědectví Božího slova. (Je „posvěcen“, viz 1 K 7,12-14.)

Manželství v pojetí Písma má oba manžely po všech stránkách obohacovat a zušlechťovat, má být místem radostné vzájemné služby, lásky, přívětivosti a nesení břemen. Stránka duševní, zejména citová, i duchovní, má převažovat nad vztahy pouze tělesnými. Ovšem i sexuální láska k manželství nutně patří a jen výjimečně může být zanedbána. (V souhlasu obou, 1 K 7,5.)

Za normálních okolností se z manželství stává rodina. Muž se stává otcem a žena matkou. Děti jsou odkázány na lásku a ochranu rodičů. V rodině se jim dostává prvního utváření jejich charakteru, tam získávají první poznatky o okolním světě a o vztazích k druhým lidem. V rodičovském domě se děti cítí chráněny a získávají zdravý pocit jistoty. V křesťanské rodině děti nepatří jen rodičům: jsou nám svěřeny Bohem a máme je také pro něho vychovávat. Zde se jim dostává prvního poučení o víře.

Rodiče mají svým křesťanským příkladem života své děti předcházet. Mají se varovat vůči dětem tvrdosti a hněvivých nálad. (Ko 3,21; Ef 6,4a) Tím vším posvěcují své děti (1 K 7,14) a spolu s poučováním a napomínáním je vychovávají v bázni Boží. (Ef 6,4b) Vedou je svým svědectvím a příkladem k tomu, aby se i ony dobrovolně rozhodly pro Krista. Boží zákon i řád dává rodičům právo i na kázeň i trest, je-li toho třeba. Podle téhož řádu mají ale i děti své rodiče poslouchat a cítit je. (Ef 6,2n; Ko 3,20) I vzájemné vztahy mezi sourozenci jsou školou pro budoucí vztah k lidem vůbec. (Ž 133,1)

Rodina našeho věku nejednou trpí krizemi. Příčiny krizí jsou různé. Často bývají příčiny už v samých počátcích manželství. Rozvrat manželství nese bolestné následky pro manžele i děti. Nejčastější příčiny rozvatů jsou lehkomyšlnost, nevěra, sobectví, tvrdost a neschopnost odpouštět. Písmo hájí zásadu, že manželský svazek nemá být rozlučován. (Mk 10,9) V krajním případě se připouští jako důvod manželská nevěra nebo okolnost, že jeden z manželů odmítá žít se svým křesťanským partnerem pro jeho víru. (Mt 5,32 a 19,9; 1 K 7,15) Písmo dále hájí stanovisko, že každý mimomanželský styk je hříchem. Na druhé straně i hřích smilstva nebo cizoložstva může být v pokání vyznán a odpuštěn. Tak se může dít i mezi manžely. Porušení manželské věrnosti nebo manželského soužití, které se řeší pokáním a odpuštěním, nemusí nutně končit rozvodem.

Rodinné prostředí je cenným činitelem výchovným. Na něm staví společnost i církve. Boží slovo nás vede k tomu, že v rodině je právě místo pro svědectví o Bohu a o spasení, pro modlitby i praktické dokazování pravé víry, lásky i naděje.

IV. Život v církvi

1. Obecenství v Duchu svatém

Duch svatý, bez něhož není možný osobní život víry ani naše svědecká služba, neopouští křesťany sobě samým, ale spojuje je v rodinu Božích dětí, které žijí v duchovním obecenství. Hned po naplnění učedníků Duchem svatým o letnicích, kdy se obrátily tři tisíce mužů a žen, spojil Duch svatý toto množství tak, že „byli jedno srdce a jedna duše“. (Sk 4,32) Tak se zrodilo nové duchovní bratrstvo, církve (řecky EKKLÉSIA – shromáždění vyvolených). Později vznikly i na jiných místech církve – sbory, které se lišily od židovských shromáždění (SYNAGOGÉ) tím, že Duch svatý spojoval věřící láskou Kristovou (AGAPÉ), která mezi nimi vytvářela obecenství svatých. (Sk 2,42n; 2 K 5,14) Šlo o duchovní společenství, které je možné jen mezi znovuzrozenými lidmi, kteří se poddávají vedení Ducha svatého. Jeho základem je „víra která se uplatňuje láskou“ (Ga 5,6), neboť obecenství není ničím jiným než viditelným prožíváním lásky k Bohu i k bližním. Kde tato láska není, nemůže se vytvořit pravé obecenství.

Proto považujeme za základní podmínku, aby sbory tvořili toliko znovuzrození věřící. S tím souvisí nutně i biblická kázeň, která se musí konat v Boží lásce, trpělivosti a tichosti; tím se klade hráz všemu, co by Ducha svatého zarmucovalo nebo uhašovalo. Proto se Jednota bratrská kdysi oddělila od husitské utrakvistické církve, která kázeň opustila. Bratři věděli, že slevěním z biblických zásad ztratili cenné hodnoty živého obecenství v Duchu svatém. Díky tomu mohla Jednota ve svých sborech bohatě rozvinout duchovní dary svých členů. Tento její odkaz chceme věrně střežit, protože víme, že církve a sbor bez obecenství v Duchu svatém se stávají mrtvou lidskou institucí.

Dietrich Bonhoeffer varoval před zaměněním pravého obecenství za „společenství duševní“, při kterém pojítkem mezi lidmi není Boží láska – AGAPÉ, nýbrž přirozené sympatie a záliby (kultura, umění, různé koníčky atd.). Proto se musíme držet těchto biblických zásad:

1. Pravé obecenství není možné bez evangelia, které nás vede do obecenství s Bohem a s bratry, staví nás všechny pod jednu milost, boží hradby mezi námi, osvobozuje nás od sebe samých a probouzí v nás víru která se uplatňuje láskou. (1 J 1,3-4)

2. Základem obecenství budou vždy obrácení lidé, kteří se shromáždí ve jménu Pána Ježíše, aby hledali jeho přítomnost, kterou zaslíbil slovy: „Kdežkoli se shromáždí dva nebo tři ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich“. (Mt 18,20)

3. Obecenství prospívá zpěv duchovních písní a žalmů. (Ko 3,16) Duchovní písně, které vytryskly ze srdcí, plných Ducha svatého, jsou nástroji Ducha a rozněčují naši lásku. Písně, které jsou zaměřeny jen k probuzení nálad a nemají dostatečný biblický obsah, mohou obecenství škodit, neboť Duch svatý je Duch pravdy a ne nálad (duševní obecenství). Do obecenství patří nutně modlitby, protože Bůh dává svého Ducha prosícím. V první církvi byly modlitby součástí každého obecenství církve. (Sk 2,42) Proto je i my zařazujeme podle možnosti ve svých shromážděních.

4. K obecenství však patří vzájemná služba lásky. Církev – sbor je tělem Kristovým, ve kterém si máme vzájemně sloužit dary, které dává Duch svatý každému znovuzrozenému člověku. (1 Pt 4,10) Láska nás učí, abychom uměli naslouchat jeden druhému a vyvarovali se „přijímání osob“. Vede nás, abychom „jedni druhým břemena nesli“ (Ga 6,2), snášeli se navzájem a vzájemně si odpouštěli. (Ko 3,13) Důležitou službou je slovo povzbuzení, potěšení a napomenutí (PARAKLÉSIS). První křesťané nad sebou vzájemně bděli a napomínali se. (1 Te 5,11)

5. Zvláštní služba, v níž dochází k průlomu nejryzejšího obecenství je služba zpovědní, při které se jedni druhým vyznávají z hříchů a společně se za sebe modlí. (Jk 5,16)

6. Nejvýznamnějším prostředkem k pěstování duchovního společenství je svatá večeře Páně, která má sloužit k pročištění a posvěcení bratrského obecenství. (1 K 10,16) V Ochranově jí začalo 13. 8. 1727 veliké probuzení, při kterém došlo k naplnění přítomných bratří a sester mocí Ducha svatého. Proto v ní vidíme důležitý prvek duchovního společenství s Kristem a mezi znovuzrozenými.

Z toho všeho vidíme, že k vytváření obecenství slouží především společné shromáždění kolem Božího slova, i když je obecenství přerůstá a pokračuje i v životě mimosborovém. Podle příkladu prvotní církve je chceme pěstovat i společně ve svých rodinách. (Sk 2,46) Účast ve společných shromážděních však zůstává základem obecenství (Žd 10,25), a proto na ni klademe důraz. Oddělování užších obecenství od celého sboru je neduchovní sektářství. (1 K 1,11nn) Každý sbor znovuzrozených věřících je i při všech nedostacích tělo Kristovo a trhání jeho jednoty je hřích. (Fp 3,2; Ř 14)

Důraz na obecenství určuje i způsob shromáždění v naší církvi. Jsou zaměřena především k pěstování společenství s Bohem a mezi věřícími. Proto obsahují ty prvky, které obecenství vytvářejí, a vše formální je potlačeno. Ve shromážděních nepoužíváme pevně předepsanou liturgii ani předem stanovené biblické texty. Duch svatý nesmí být omezován, aby mohlo vždy zaznít inspirované slovo, které je středem shromáždění. Snažíme se také co nejvíce využívat darů (charismat) všech členů, protože princip všeobecného kněžství chápeme do důsledků. (1 Pt 2,9) Proto se naši kazatelé neodlišují od ostatních ani zvláštním bohoslužebným oblekem. Podle zaměření shromáždění se vytvořilo několik typů: V neděli míváme dvě shromáždění, z nichž je jedno zaměřeno více vzdělávací a druhé evangelizačně s osobním svědectvím věřících. Nejméně šestkrát ročně bývá také slavena svatá večeře Páně. Shromáždění oživují společné písně i písně pěveckých sborů. Občas se konají shromáždění, jejichž náplní jsou písně a svědectví, případně i hudba. Zpravidla jednou ročně bývá v našich sborech cyklus evangelizačních shromáždění, zaměřených k probuzení a rozhodnutí neobracených posluchačů. Pořádají se také sborové dny, při kterých bývají zvány sousední sbory a při nichž se dává co nejvíce prostoru všestrannému obecenství. Podává se i občerstvení. Pro tyto dny se užívá starokřesťanské označení AGAPÉ, „hod lásky“.

Během týdne se konají biblické hodiny, v nichž se soustavně probírá Písmo a otázky víry. Vedeme své členy k tomu, aby si do shromáždění nosili vlastní Bible a zpěvníky. Vedle nich míváme pravidelná modlitebná shromáždění, ve kterých se po krátkém biblickém úvodu většina přítomných modlí volnými slovy. V těchto shromážděních bývají připomínáni nemocní a jinak potřební členové sboru, aby je druzí podpírali modlitbami a případně je mohli i navštívit. V každém sboru se konají i pobožnosti pro mládež a děti. Vedle sídla sboru se konají shromáždění na kazatelských stanicích. Při tak rozvětvené práci se musí vedle pastýře sboru účastnit služby slovem i obdarování členové staršovstva. Naším cílem je přiblížit se co nejvíce způsobu apoštolské církve, který vyznačuje značná volnost a aktivní spoluúčast účastníků shromáždění při zachování biblického pořádku a kázně. (1 K 14, 26 a 40)

2. Dary Ducha a jejich využití ve sboru

Pro pěstování duchovního života v našich sborech je důležité, abychom nezapomínali, že práce Ducha svatého se projevuje dvojitým způsobem. Předně novým stvořením Božího člověka, k němuž patří duchovní znovuzrození a růst (jehož cílem je ovoce Ducha). K tomu patří dále stvoření církve (zrození sboru) a přidávání věřících k tomuto tělu Kristovu a jejich posvěcení. Za druhé Duch svatý zmocňuje církev ke službě na místě Kristově: naplňuje ji mocí Ducha a vybavuje ji duchovními dary – charismaty. Obě stránky díla Ducha svatého v církvi jsou stejně důležité a nesmí být oddělovány. Víme, že usilovat o dary a nedbat o ovoce je nebezpečné. Stejně tak víme, že se v duchovní práci neobejdeme bez charismat.

S vděčností tu znovu navazujeme na Jednotu bratrskou, která vyhledávala charismata u svých členů a podle nich je zapojovala do církevní služby. V této otázce předběhla všechny reformační církve a naznačila správný směr. Avšak stejně vděčně se opíráme o kongregační chápání sboru, podle kterého je každý sbor církví, a proto i tělem Kristovým, ve kterém se mají projevit všechny potřebné dary Ducha svatého. Sledujeme také obživení, které v církevní práci přinášelo a přináší charismatické hnutí, a chceme kriticky přijímat vše zdravé, čím Duch svatý oživuje práci církve. Naším vzorem jsou sbory, budované apoštolem Pavlem, v nichž se plně uplatnily dary Ducha svatého a svobodné působení Ducha, a přece tam vládl biblický pořádek a řád.

V přístupu k duchovním darům zastáváme stanovisko, že se živý sbor neobejde bez darů Ducha svatého, protože teprve v nich je sbor vybaven k tomu, aby sloužil světu těmi dary, které byly přítomny ve službě Pána Ježíše Krista. Charismata, podle našeho pochopení, nejsou přirozené vlohy, které dostává člověk při svém tělesném narození, nýbrž zvláštní dary milosti, (CHARIS = milost) které Duch svatý udílí všem znovuzrozeným údům sboru, aby sbor mohl být skutečným tělem Kristovým, vybaveným dary, které v plnosti byly při Pánu Ježíši Kristu. V živém sboru se má každý setkávat s plnou službou Kristovou, jak jí přijímali učedníci od svého Mistra a kterou on nyní poskytuje věřícím i světu prostřednictvím svých údů a jejich charismat. Proto také žádný jednotlivec nemůže nahradit sbor. Nikdo není nositelem všech darů Kristových, ale živý sbor má usilovat o to, aby mu žádný podstatný dar Ducha Kristova nescházel. Služba Pána Ježíše Krista nám také nejlépe odpovídá na otázku, o které dary máme usilovat. Oddíly v Písmě, které obsahují seznamy darů, (Ř 12,6-8; 1 K 12; Ef 4,11-12) nám však naznačují, že mezi jednotlivými sbory a skupinami sborů (denominacemi) mohou zůstat jisté rozdíly v obdarování a že sbory mají každý jinou vůni podle toho, na kterou stránku služby Pána Ježíše sbor položí důraz. Mezi římským a korintským sborem byl jistě rozdíl, i když v nejdůležitějších darech byla shoda. (V epištole k Římanům se například vůbec nemluví o daru jazyků, který tolik zaměstnával Korintské). Vyjdeme-li z biblických seznamů darů a máme-li před očima službu Pána Ježíše a jeho dary, pak můžeme charismata, která naše sbory potřebují, seřadit takto:

1. Pán Ježíš jako Boží svědek, poslaný od Boha dává i dnes sborům apoštoly (APOSTOLOS = poslaný, posel). Myslíme tu na apoštolský dar druhého řádu, který spočívá v Božím vyslání do služby evangeliem a bez něhož se neobejdou naši kazatelé. (Ř 10,15)
2. Potřebujeme i proroky, kterým by byla svěřována „řeč moudrosti“ a „řeč poznání“ (1 K 12,8) a kteří by dovedli v pravý čas vyřídít pravé slovo od Boha.
3. Mocné zvěstování evangelia si vyžaduje evangelisty, kteří by byli „Duchem pomazáni ke kázání evangelia“ (L 4,18), které by přivádělo posluchače k obrácení a znovuzrození.
4. Obrácené duše potřebují pastýře, kteří by byli obdarováni k vyučování a utvrzování věřících, bez panování nad nimi, s obětavostí a nezištností. Sborům nestačí jediný pastýř a tento dar by si měla vyprošovat i staršovstva.
5. S tím souvisí úzce i dar povzbuzování, potěšování a napomínání – to vše je obsaženo v řeckém slově PARAKLÉSIS, kterého hojně užívala apoštolská církev. (1 Te 5,11)
6. Napomínání předpokládá dar rozpoznávání duchů. (1 K 12,10)
7. Obětavost sborů mají povzbuzovat členové, kteří dostali dar obětavého vydání všeho Bohu. (Sk 4,36nn; 2 K 8,5)
8. Kristus jako „vůdce a dokonavatel víry“ svěřuje církvi dary pro vedení sborů, podle kterých by měli být vybírání zejména bratři ve staršovstvech.
9. Jako náš „milosrdný Samaritán“ chce Kristus sborům udílet dar milosrdné péče o všechny potřebné, kteří žijí i mimo oblast sboru a nepatří k společenství věřících. I to je důležité poslání sborů.
10. Vymítání démonů a uzdravování nemocných modlitbou víry nám připomíná, že Pán církve má pro nás i tyto dary a může je církvi opět dát, uzná-li to za potřebné.

11.-12. Na posledních místech v biblických seznamech jsou uvedeny dar jazyků a dar vykládání jazyků, které u Pána Ježíše nenalzáme, které se však objevovaly v apoštolské církvi. Apoštol Pavel stanovil v 1 K 14 pravidla pro užívání těchto darů. Nechceme bránit ani těmto darům, je-li zachován pořádek a řád podle apoštolova slova. Vedle těchto darů, které nalzáme v biblických seznamech, jsou jistě i jiné dary, které může Duch svatý sborům dát a vybavit je jimi pro současné úkoly. Naše doba má ještě jinou problematiku než doba apoštolská. Proto chceme ponechat Duchu svatému volnost, aby zbohacoval naše sbory, jak sám ráčí. (1 K 12,11) Odmítáme násilné vynucování si určitých darů, i když chceme za dary horlivě prosit. (1 K 14,1) Vždy však chceme pamatovat na to, že i v darech se má uplatňovat sloužící láska (AGAPÉ) a že mají sloužit k jednotě sboru a ne k rozdělení. Dary bez lásky nic neprospívají. (1 K 13,1-3)

Pán Ježíš byl pro svou službu zmocněn zvláštním spočinutím moci Ducha svatého při křtu. (Mt 3,16) Podobně byli zmocněni učedníci o letnicích. Uznáváme potřebu takového „pomazání Duchem svatým“ k službě. Mluvíme raději o zmocnění a pomazání a ne o křtu Duchem, za který považujeme znovuzrození podle Jan 3,5. Nejde nám o termíny, nýbrž o věc samu, kterou považujeme za důležitou, a chceme za zmocnění a naplnění Duchem ve svých sborech prosit. Podle příkladu Jednoty bratrské chceme vést naše členy k tomu, aby si každý uvědomil přijaté dary a zapojil se podle nich do služby sboru. S každým darem nám svěřuje Bůh současně úkol, a jestliže dary nečinně odpočívají, Pán církve je sboru odnímá. Kde dary slouží, vytvářejí se ve sboru pracovní skupiny, které se zaměřují na určité úseky práce. Naším cílem musí být to, aby se v našich sborech každý setkával s plností Kristovy služby, jak nám ji stále připomíná život Pána Ježíše Krista na této zemi. To musí být předmětem naší horlivé péče. (1K 14,1)

3. Služba Slovem a služba lásky

Bůh přichází do styku s člověkem tím, že mluví a svým Slovem člověka oslovuje, potěšuje a napomíná. Jaký je Bůh, o tom víme, jenom když nám to zjeví pomocí svého Slova. Udělal to ve svém Synu, který byl Slovem Božím ve vlastním slova smyslu. (J 1,1) Svědectví o zjevení máme v Bibli, která je také Slovem Božím. Kdo byl

Ježíš, o tom víme jen z Bible. Protože Bibli vysvětluje a zvěstuje církev, je její kázání také Slovem Božím, jestliže se zvěstuje v moci Ducha svatého.

Ve svých sborech zdůrazňujeme, že biblické slovo je současně i činem. Když Bůh zjevuje svou lásku, člověk to může zkusit. U Pána Ježíše čin kázal a slovo působilo. Jestliže slovo není spojeno s činem, přináší to v církvi velké škody. Pak se může kázat pravověrně, ale nic se neděje. To nemůže být „Slovo Boží“. Proto se modlíme, aby království Boží i mezi námi nebylo jen ve slovu, ale i v moci. (1 K 4,20)

Vzdělávání slovem je ve sborech nutné, protože slovo je prvořadým prostředkem k pěstování duchovního života. Vláda Pána Ježíše musí zasáhnout všechny životní oblasti, nic z ní není vyjmuté. Život se vyznačuje stálou změnou a jestliže se má měnit k lepšímu, potřebuje stálé úpravy, napomenutí a potěšení. Proto se i Pán Ježíš věnoval nejenom nevěřícím zástupům, ale i svým učedníkům (Mk 4,34) a apoštolové ve svých listech potěšovali a napomínali jim svěřené sbory.

Nechceme zapomínat ani na evangelizaci. Kde se sbory jenom „vzdělávají“, tam je církev zaměřena na sebe a ztratila ze zřetele, že je zde i pro druhé. Síla evangelia byla vždycky v tom, že zasáhlo i člověka mimo církev.

Toužíme po tom, aby naše modlitebny nebyly přednáškovými síněmi, nýbrž „porodnicemi“, kde bychom o novém životě nejenom mluvili, ale i jej viděli přicházet.

Dbáme přitom, aby sloužící bratři zvěstovali celé bohatství Starého i Nového zákona. Kazatelé mají pečovat o to, aby si lidé nosili Bible do shromáždění a aby se v Bibli hledalo a četlo. Bráníme se tomu nebezpečí, aby se zvěstování slova nestalo jenom úkolem několika jedinců. Držíme se hesla „Každý křesťan evangelistou“. Jsme soli země a tuto funkci řadoví členové mohou plnit dokonce lépe než kazatel, který do kontaktu s okolním světem přichází v menší míře.

Kázání je slovo, které slyšíme, svátost je slovo, které vidíme. Bůh vyšel vstříc naší porušenosti a dává nám slovo nejenom slyšet, ale ve svátostech i vidět, hmatat, chutnat. Přitom svátosti nepokládáme jenom za prázdné symboly, ale za reálná znamení, která za předpokladu víry dávají to, co znázorňují.

Máme dvě svátosti, ze kterých křest je nám svátostí počáteční. Poskytuje křtěnému příležitost vyznat, že zemřel spolu s Kristem. (Ř 6,1-3) Ve většině sborů křtíme dospělé, ale mimo to i děti těch členů, kteří věří, že zaslíbení Boží se vztahuje nejen na ně, ale i na jejich děti. „Místo neplodných rozhovorů o křtu vodou doporučujeme soustředit pozornost na podstatnou otázku znovuzrození z Ducha svatého a nutnost posvěceného života víry“. (Konfesioní usnesení z r. 1974)

Večeře Páně je nám svátostí pokračující, neboť nám zpečetuje odpuštění a dává sílu a naději. Nemyslíme si, že se věřící člověk svým obrácením stává světce, který už nehřeší. Jsme stále i jako Boží děti hříšníky, kteří jsou i po svém obrácení odkázáni na Boží milost. Večeře Páně nám poskytuje příležitost, abychom činili pokání, a zpečetuje nám Boží odpuštění. Kromě toho je nám předobrazem hodu Beránkova a naplňuje nás tak radostným výhledem na společné stolování s Pánem a celou jeho církví v jeho království.

Svátosti nepovažujeme za magické prostředky, které by nám něco dávaly bez ohledu na náš postoj víry. Zásadně zdůrazňujeme, že svátosti jsou pro hříšníky a ne pro světce. Ovšem pro hříšníky, kteří svůj hřích poznali, vyznali a opustili. Zpravidla je poskytujeme těm svým členům, kteří žijí v ustavičném pokání. Žádáme je, aby si před každou takovou příležitostí dali věci do pořádku s Bohem i s lidmi. Svátosti neodpíráme ani upřímným věřícím lidem z jiných církví, kteří nás o to požádali.

Církev neslouží jen zvěstováním slovem, ale také účinnou láskou. Živá víra je „víra, která se uplatňuje láskou“, (Ga 5,6) a láska je tedy „vyšší cestou“ (1 K 12,31), kterou duchovní život i služba vrcholí. (1 K 13,13) Proto předním úkolem každého člena církve je stát ve službách lásky, jak nám ji Bůh v Písmu zjevil. (Ko 3,14; Ef 5,2)

V církvi Páně jsme v Kristu údy jednoho těla (1 K 12,27). Mezi bratry a sestrami tedy má dominovat soudržnost a bratrská láska, která se pak zvláště projevuje péčí jedněch o druhé, taktem, soucitem, úctou i něžností. Bratrská láska má mít trvalý charakter (Žd 13,1) a má rozhodující vliv v boji s hříchem. (1 Pt 4,8) Pán Ježíš uložil učedníkům lásku jako nové přikázání. On sám je pramenem lásky a příkladem pokorné služby. Vybízí nás, abychom nesli břemena svých bratří a sester i jiných lidí a abychom dobře činili všem, nejvíce však těm, kteří patří do rodiny víry. (Ga 6,2 a 10)

Ke službě lásky patří také napomínání a potěšování. (Mt 18,15n) Účelem napomínání je náprava hřešícího bratra. Nepomůže-li domluva mezi čtyřma očima, pokračuje kázeň napomínáním ve staršovstvu, popřípadě omezením členských práv nebo i vyloučením ze sboru. Ti, kdo jsou povoláni jiné napomínat, musí v pokoře projít cestou sebepoznání (Ga 6,1) a musí být naplněni láskou i poznáním Boží vůle. (Ř 15,14) Důvodem k napomínání jsou mravní poklesky, projevy nelásky, zlé řeči, ale i činění rozbrojů, porušování řádu obecnosti církve apod. Starší věkem napomínáme jako otce a mladší jako své bratry. (1 Tm 5,1)

V křesťanském sboru je stejně důležité umět kázeň provádět jako ji přijímat. Napomínání považujeme za součást strážné služby lásky, ne za odsuzování nebo projev nepřátelství. (2 Te 3, 15)

4. Úkol teologie

Teologie jako myšlení víry je pro církev nutná z toho důvodu, že „praxe bez teorie je jako slepý na cestě“.

Křesťan ve svém životě víry putuje, ale má vědět kam a proč. Právě to má na péči odpovědná teologie. Úkol teologie je možno přirovnávat ke službě starozákonních proroků, kteří ukazovali na dějinné souvislosti mezi Boží vůlí a stavem národa a odkrývali východiska z nouze. I nám teologie ukazuje především cestu, kterou se máme v dané chvíli ubírat.

Tím nestavíme rozum za rozhodčího víry, ale chceme jej používat ve službách víry. Bůh nechce, abychom nemysleli, ale chce, abychom mysleli správně. (1 K 14,20) Svoji službu Bohu vidíme mimo jiné i v tom, že se

měníme „obnovou své mysli“ (Ř 12,2), což znamená, že neustále zkoumáme, jaká je v dané situaci vůle Boží. Obnova mysli je základem pokání a pokání jako změna smýšlení je celoživotní úkol.

Klademe důraz na teologii jako na činorodé myšlení. Biblické slovo není jen prázdný zvuk, ale působí to, co vyjadřuje. Existuje také jalové myšlení, které ví, co by mělo dělat, ale není schopné činu. Takového myšlení se chráníme, protože se nechceme podobat chromému člověku v hořícím domě. Dáváme přednost takové teologii, která nás upozorňuje, co všechno máme darováno v Ježíši Kristu, a mimo to nám ukazuje, jakým způsobem si to máme osvojit.

Chceme proto pěstovat takovou teologii, která by byla biblicky věrná, a proto kritická, přičemž měřítkem je nám Ježíš Kristus jako Pán. Celé Písmo vrcholí ve vyznání Kristova panství. Ježíš je krizí – soudem nad každým člověkem i nad celou církví. Chceme se vyhnout tomu, aby nám jeho panství nezakrývaly ani věci, které Bůh dal jako prostředky k vyvýšení jeho panství. Židům nahradilo Boha Písmo, nám by mohla nahradit Krista církev apod. Teologie je zde proto, aby znovu a znovu bořila zjevné i skryté modly a aby vyvýšila Krista jako jediného Pána v našem životě.

Metody historické kritiky jsou pro nás použitelné jen zčásti. Teologie, která jich používala bez důrazu na neomylnou autoritu Písma, se dostávala do velké krize. Vyniká sice učeností, ale nenasytí srdce a nepřetvoří život; jde mimo život a život jde mimo ni. Z toho důvodu se snažíme číst a vykládat Bibli přiměřeně jejímu cíli, jímž je oslovení člověka. Ježíš nám musí být Pánem i ve vztahu k lidem, v pohledu na svět a na jeho problémy.

Dále považujeme teologii za církevní učení, které je nemyslitelné bez konkrétního člověka a bez sboru – tak jako třeba medicína je nemyslitelná bez pacienta a nemocnice. Úkolem teologie je zdraví Kristova těla – církve. Proto ji posuzujeme podle toho, zdali napomáhá duchovnímu probuzení a pěstování života z Boha. Dobře nám pomáhá i vyznavačská tradice reformační a probuzencká (evangelikální), především ve snaze o pochopení Písma svatého. V přípravě kazatelů klademe důraz nejen na odborné školní vzdělání, ale stejně i na praktickou znalost Bible a života. Teologickým vzděláním nepohrdáme, ale také je nepřeceňujeme. Bůh nejednou použil jak vzdělaného teologa, tak obdarovaného křesťana z praxe k požehnání svého lidu a službě světu. V naší církevní práci se dobře osvědčili i pracovníci z tvrdé školy života, kteří byli modlitebníky a měli posvěcené charaktery. U každého služebníka evangelia rozhoduje především to, zdali chodí pokorně se svým Bohem. (Mi 6,8)

5. Církevní zřízení a řád

Od počátku si naše církve zvolila kongregační typ církevního zřízení. Jeho typickou známkou je zásada, že každý místní sbor může dosahovat co nejvyššího stupně víry, lásky a darů Ducha svatého, a tehdy má právo sám rozhodovat o věcech duchovních i ostatních. Důrazy presbyteriálního zřízení se pak uplatňují v pravomocích staršovstva, které jsou vymezeny a delegovány Řádem. K vzájemné podpoře víry a obecnství, jakož i k podepření díla Páně se pak sbory sdružují ve svazky, kde se navzájem zavazují podle Písma k určitým společným zásadám víry, k právům a povinnostem.

Sbor je spravován kazatelem a staršovstvem. Vrcholným orgánem sboru je shromáždění všech plnoprávných členů sboru. Obdobně je nejvyšším orgánem celé církve výroční konference kazatelů a volebných zástupců. Agendu ústředí církve koná volená rada (Rada Církve bratrské) v čele s předsedou a tajemníkem. Nejméně třetinu rady tvoří nekazatelé.

Podle Písma požadujeme od všech členů církve živý zájem a odpovědnost za dílo evangelia. Kazatelé a starší církve mají pak tuto odpovědnost zvýšenou, každý podle míry obdarování od Boha a podle pověření církve. Základ naší služby je v kázání Slova Božího a ve svědectví. Vedle kazatelů – správců sboru káží i starší sboru, kde je k tomu církve pověřila. Účast laiků na duchovní práci je zakotvena v Novém zákoně. (1 Pt 4,10 aj.) Nechceme být církví, kde slouží jen kazatelé.

Kazatelům patří přední úkol vyřizovat sborům evangelium Ježíše Krista (2 Tm 4,2.5) a Boží nárok na naši poslušnost a věrnost. I kazatelé jsou služebníci slova Božího, ne služebníci lidí, i když lidem slouží. (1 K 7,23) Jejich autoritu tvoří především věrnost Písmu a moc Ducha svatého, v níž pracují, a věrný život před Bohem. Ale i oni podléhají kritice Písma a společenství církve. Sbory si své kazatele a starší volí a případně i odvolávají. V tomto smyslu působí vedle sebe princip teokratický (Boží Slovo vládne) i demokratický (dohled bratrstva, Sk 15,22).

Po uplynutí více než sta let života Církve bratrské (založena 1880), vděčně zjišťujeme, že se nám kongregační zásady ve spojení s některými prvky presbyteriálního zřízení osvědčily. Nepovažujeme církevní zřízení kongregačního typu za jediné biblicky zdůvodněné. I jiná zřízení mohou dobře sloužit, jestliže v jejich organizačních formách působí Duch svatý. Bez Ducha svatého naopak i nejlepší zřízení je prázdné.

Církev si svým životem vytváří i určité zvyklosti a řády. Stará Jednota bratří znala jejich cenu. Byly to výchovné pokyny k pobožnému a posvěcenému životu pro různé druhy lidí v církvi: pro jednotlivce, pro hospodáře, pro svobodné lidi ap. Křesťan by měl mít stále na zřeteli, že v následování Ježíše Krista je také určitý řád života. V Korintě bylo silně duchovní proudění, ale apoštol Pavel viděl i potřebu řádu. (1 K 14,40) Pokud církve pro některé oblasti života a služby řády vypracuje, nepovažuje je za rovné autoritě Písma svatého. Každý člen církve by měl znát, co od něho Bůh žádá a co mu zaslubuje. Řády nemají Ducha sputávat, ale mají napomáhat jeho svobodnému působení. To je možné jen tam, kde je křesťan ochoten svého Pána poslušně a bez výhrad následovat. (Ř 8,2)

Také i tam, kde Duch svatý silně vane, je Slovo Boží a řád hrází lidské libovůli. Duchovní probuzení si nejednou tvoří i nové formy a řečiště. Vztah mezi vnitřním obsahem a vnější formou v církvi nemůže být libovolný, vždy vytváří určité napětí. Ale vnitřní náplň vždy je první a rozhodující.

6. Církev bratrská mezi ostatními církvemi

V průběhu staletí vidíme neblahé tříštění křesťanské církve, rozdělování a odcizování jedněch od druhých. Někde se církev dělila pro velmi vážné a životně důležité otázky pravdy a zbožnosti. Tak i Jednota bratří měla svůj počátek v „nouzi o spasení“. Svobodná církev reformovaná, jejíž jsme dědicové, by nebyla zakládala své první sbory, kdyby lidé tehdy probuzení evangeliem našli potřebné pochopení v církvích již existujících. Není ani dnes pro nás přední otázkou, jak máme obhájit své odlišnosti, ale zda a čím můžeme přispět jednotě a k obohacení církví druhých, (což vlastně zdůvodňuje právo na vlastní církevní práci).

Naše církev od počátku hledala cesty k duchovně spřízněným jednotlivcům, církvím i proudům doma i ve světě. Sbližování nastalo tím směrem, kde znělo evangelium biblicky věrné, kde Ježíš Kristus byl vyvyšován jako Pán a kde se pracovalo k probuzení víry.

V minulosti to byly především kontakty s církvemi svobodnými (evangelikálními) v Německu, v anglosaských zemích, ve Skandinávii i jinde. Živé byly před první světovou válkou naše kontakty s krajany v Polsku, ve Vídni, na Ukrajině a v Rumunsku. V současné době je Církev bratrská členskou církví v Mezinárodní federaci svobodných církví (se sídlem ve Stockholmu) a dále, v návaznosti na tradici kongregační, ve Světovém reformovaném svazu (se sídlem v Ženevě).

V posledních desetiletích sílí touha křesťanů po jednotě. Také my sdílíme názor, že rozdělené křesťanstvo není dobrým svědectvím pro svět, který sám dnes velmi dobře poznává potřebu jednoty a dorozumění. Jan Ámos Komenský již ve své době toužil po sjednocení křesťanů a po všelidském dorozumění v duchu pokoje na celém světě.

Proto upřímně vítáme skutečnost, že ustaly neplodné polemiky mezi různými církvemi. Účastníme se ekumenické práce na základě Ekumenické rady církví u nás i na půdě Evangelické aliance a Kostnické jednoty, která je svazem českých evangelíků. Ovšem také nepřehlídíme, že rozhovory v závažných otázkách uvnitř ekumény jdou kupředu pomalu. Chceme i nadále držet zásadu, že tvoříme duchovní jednotu s těmi, kdo Ježíše Krista přijali vírou a prožili nový rod z Ducha svatého. Proto máme podle této zásady interkomunii (účast na večeři Páně) i se členy jiných církví.

Společně s dalšími křesťanskými církvemi u nás chceme sloužit k prohlubování spravedlnosti, sociální a mravní odpovědnosti a pokoje v naší vlasti. V tom je úkol každého člena naší církve. S tím souvisí i naše podpora iniciativám vedoucím k prosazení důležitých etických hodnot v naší společnosti, k péči o ochranu a zachování přírody jako Božího stvoření, rozšíření ekonomické spravedlnosti mezi národy, odstranění materialní i mravní bídy a zachování míru ve světě. Na základě Písma věříme, že zvěstování evangelia musí být vždy doprovázeno službou potřebným.

Jsme toho názoru, že různé církevní jednoty si mají sloužit navzájem těmi duchovními dary, které jsou jim svěřeny. Pouhé organizační sdružování církví nestačí. Naopak věříme, že Pán Bůh nový život stále tvoří. V takovém očekávání nového působení Ducha svatého vidíme i naději pro spolupráci a jednotu křesťanských církví.